

Heftig en zachtmoedig, korte verhaolen met een eigenzinnige inhoud. Elk zeg wat hum het miest op de lippen braandt. Eelt op de ziel komp smaangs te pas as ie heurt wat een aander in de kop hef.

De bedrieglijke ienvold van een geruusloos man.

Mien eerste liek lag in het Oranjekanaol. Ik miende eerst dat het een sukerbiete was, al kun dat niet. Het was begun zummer, de bieten stunden op iene op het laand, drok gaangs suker te maken uut water en lucht. De campagne mus nog begunnen. Hommels en iemen waren gaangs met nektar en hunning. In het grös scheuten moezen vot. Kevers kuierden deur het zaand, waren gaangs met een knienekeutel. Met een stok drukte ik van de wal-kaant tegen de sukerbiete. Toen zag ik dat het een kop was. Een dikke kerelskop. Waor ik de stok prikte leut het vel lös, weur de schedel wit. Ik lag op de kneien en beug naor het röttende liek. Ik reuk de voele locht en sleug met de lösse haand naor raozend drokke blauw-zwarte vliegen.

Ik drukte vanneis tegen het liek, ik was een kind van acht in korte boks en niet benauwd veur wat dan ok. De stok bleef in het oog steken. Ik leut de stok vallen. Het heufd dreide bij. Het water trök een halve cirkel om het heufd. De dooie

Ter Verpoozing, Peize
ISBN: 978-90-73064-01-0

HEAVY METAL

HEAVY METAL

zacht & hard in het Drents
korte verhaolen

Gerard Stout

GERARD STOUT

Heavy metal

Gerard Stout

Uitgeverij Ter Verpoozing
ISBN: 978-90-73064-01-0
NUR 300/525

© Gerard Stout
Eerste druk 2006
Tweede druk 2007
POD 2013
via www.iwemabestseller.nl.
via Boekhander Vermeer (Emmen) <http://vermeer.mijnbestseller.nl>

Wok kok		7
Katheter		11
Vingertop		15
Blind		18
Smok		22
Devon		25
Raadt		29
Heavy metal		33
Halal		38
Waga Waga		42
Scheids		46
Biljart		49
Kashitu	***	54
Water	***	66
Botten	***	74
Kind op peerd	***	78
Mien tandarts is dood		84
Ik bin een god		91
Oranjekanaol	***	95

Elk hef wat te zeggen.

*Woorden, maor niet allent woorden,
komt de aander in de muut.*

Wat wol ie ok al weer dudelk maoken?

Wok kok

Ik zegge niet veule. Ik gebruik de haanden en de voeten en ik gebruik de kop as ik wat zeggen wul. Ik wark in een restaurant. Dat is veur het onderhaold. Het onderhaold van mezölf. Ik prebere mezölf an de praot te haolden met mien wark achter de wok.

Het restaurant is in een schiere stee in een middelgrote plaots, argens in de pervincie. Waor het dörpien lig, dat döt der niet toe. Het mieste in het leven döt der niet toe as ik de borden en de schaolen van de taofelties haol. Daor bin ik merakel rap met, met ofrumen en met zwiegen. Ik ken mien kwaliteiten.

Pol Pot nuumt ze mij in de keuken. Ik lache dan een beetie. Een Pot is gien Wok. In bin in Cambodja geboren, ie kent het bijk aans. Dat laand hef now een aander name. Kampuchea, dat klinkt beschaofder en het is historisch verantwoord.

Ik was een jaor of viefte. Pol Pot was de baos en met hum een zooi aander lu. Nee, ik kan niet netties over mien volk praoten. Ik leup deur het bos en deur de velden. Die heet aans in mien taol, maor dat za 'k jou wieder bespaoren.

Oerwoud was het, een jungle en moerassen zunder veen en heide, maor met mangrove en aander plaanten en bomen. Daor is een film van maakt, laoter. Ik had gien rol in die film, daorumme bin ik hier op de Celtic fields.

Mien va was belastingambtenaor. Hij reisde de dörpen bij langs en prebeerde belasting of te spreken met lu die niet veul verdienden. Mien va hef Pol Pot nog kend. Dat is niet goed oflopen. Ik heb de film nooit zien. Dat huufde ik niet. Ik ken de film.

In de keuken achter de spuulbakken en in de koelcel loopt dreum en warkelijkheid mij deur mekaar. Ik zat in het kamp. Mien moe was der bij. Mien bruur was der bij. Mien zussie was der bij. Mien zussie, zeuven was ze, deud wat wat de

bewaking niet anstun. Aj deuden wat niet much, en ie kunden nooit weten wat niet much, dan was de oplössing ienvoldig. De kop der of.

Ik snied gruunte en vlees veur de wok. Ik wokke zölf niet, dat mag ik niet. Ik wark nog niet zo lange in dit restaurant. Het voetvolk is veur het schonen en het snieden. Bakken, braoden en wokken van siepels, prei, tomaten, wortelties, courgette, paprika, aubergine is veur experts.

An de muur hangt een rek met messen. Groot en klein. De kleinen kleeft met een magneet an de mure. Ie kunt ze der zo ofpakken. Das is makkelk. Magnetten kleeft zunder daj voele haanden kriegt.

Onder het aanrecht bint open kasten. Het bint rekken met giet-iezern pannen, dat bint de zwaoren. Der bint ok aluminium pannen, zölfde vörm as de zwaoren. Ondiepe as een drinkbak veur vogels. Die bint veur kinder.

In dit restaurant kun ie, as ie dat wult, an taofel wokken. Der bint braanders midden in de taofel en ie zit rondomme, aj met veul bint, of tegenover menare aj met twee bint. Ik brenge de eulie en de gruunte. Ik steke het gas an. Ik brenge het vleis en de gruunte die ik in de keuken in stukken sneden heb. Ik zette de flessen en de schaolen op taofel. Meer huuf ik niet doen. Ik buge en zeg wat vrundelijks as ik weeromme hen de keuken gao. Ik ken mien plek en ik weet wat ik zeggen kan. Dat is mien kwaliteit.

Mien zussie huufde niet bugen. Ze stun rechtop. De man met het zweerd stun recht veur heur. Hij keek heur an. Hij keek in de rondte en zee niks. We mussen kieken. Dat wussen we, al was het niet zegd. We keken. Het zweerd was scharp genogt.

In de keuken snied ik de koppen van de kippen. Daor bin ik merakel handig in. De kippen bint plukt en schoonmaakt, alle voel is der of, maor de kop zit der nog an as ze ofleverd wordt. Dat hef de baos geern. Dat maakt zien restaurant

bezunder. Alle ingrediënten bint naturel en biologisch. Ik pak de kip bij de achterpoten en haold de poten hoog. De kip is klaor veur een zweefduuk. Zo wied komp het niet. Ik zwei met het grootste mes. Het mes hangt in een rek, der is gien magneet stark genogt om het te draogen. In ien raom giet de staol deur het vleis. Net zo makkelk.

De koppen gaot in de soep. Die soep hef een exotische name. Ik nuum het niet, bijkaans kom ie een maol wokken en dan heb ik geern dat ie de soep neemt. De koppen zit der niet meer in. Die haol ik der uut veur de soep in de kommen giet. In kippenkoppen zit hormonen, dat weet ik, ik heb deurleerd. Die hormonen kunt joen lief in onstuur brengen. Mannen gaot zuch as vrouwlu gedragen as ze veul kippenkoppen eet. Dat hef veurdielen.

Mien moe, en mien bruurtie en ik. Wij maakten dat wij het kamp uitkwamen. Mien zussie bleef achter. Dat had ie al deur. Bij mien va.

In een opvangkamp leerde ik Hollaands praoten. Ik wus niet waor ik was. Wat wet een kind van de wereld? Ik wus van trektochten deur oerwoud en moerassen. Ik kun kippen slachten en ik kun zwiegen. Veul meer kun ik niet. Aj an de reize bint in een laand waor lu gien aander zaken an de kop hebt as eten, slaopen, wassen en warken, dan leer ie niet veul wat van pas kommen kan, aj in een aander laand te laande komt.

Ik leerde Hollaands en ik leerde wat een kind op schoel leren kan. Dat is niet veule. Ik wus al een bult. Ik kun niet veul neis meer leren. Ik leerde de stelling van Pythagoras, en de stelling van Fermat, de wetten van Lavoisier en van Van 't Hoff, van Boyle en van Gay-Lussac. Ik leerde wat gezond veur mij was: eiwitten, koolhydraten en vetten; en vitamines vanzölf.

Ik leerde van Willem van Oranje, van naostenliefde en ootmoedigheid.

Ik leerde van genaode, barmhartigheid, van ootmoed en goedertierenheid.

Van alles niet te veul, maor wel genogt.

Ik much over mien laand van herkomst vertellen, maor dat wol ik niet. Ik vertelde van het veenmuseum en van aolde ambachten in Orvelte. Ik was daor nooit west. Ik had gien nocht om daor hen te gaon. Alles stun op internet. Ik maakte een schiere spreekbeurt. Ik kreeg een achte, omdat ik zo netties Hollaands sprak, omdat ik beug toen ik de plek in de klasse opzöcht en omdat ik lichtbroen kleurd bin. De aander kinder stunden in een kringe om mij hen. De meester met de anwiesstok in de haand naost mij. Applaus kreeg ik, maor het vuulde as klappen.

Ik wok.

Jij wokt.

Hij wokt.

Wij wokt.

Ik ete in de keuken van wat blef en van wat ik achterhaolden heb. Mij wordt niks vraogd.

Ik haold joe niet langer an de praot. Het hiele restaurant is ofhuurd deur de bank. Het personiel kreg een gratificaotie in naturel, ze huuft der gien belasting over betaolen. Mien va hef hier niks te zuken.

Ik heur de bestelwagen van de poelier. Hij brengt vief deuzen met kippen. Ik weet wat mij te doen stiet.

Katheter

Ik heb een katheter. Veur wie het niet wet, dat is niet hetzölfde as een katheder. Een katheter is een plestieken slange waor de pis deurlöp. De slange begunt in de blaos. Het is een deurzichtige slange van krap een halve centimeter dik, an de binnenkaant, de diameter. An de butenkaant is dat 0,7 cm. Ie kunt dan makkelk de dikte van het plestiek uutreken. De slange is van pe, dat stun op de verpakking. Polyetheen zunder wiekmakers der in. Wiekmakers verhuust uut het plestiek en kunt in het bloed kommen. Daor kun ie dan weer kanker van kriegen. Mij maakt dat niet uut. Ik heb het an de prostaat. Dat is een moeilijk woord veur kanker an de edele delen, van wat iens een edel diel van mij was.

De plestieken slange komt uut het gemak, dat is aold Drèents veur wat in de leerboeken penis heet. Penis is een mal woord. Het liekte op de helfte van een plantename. In het Latiens. Bij dat woord heb ik het gevuul dat der wat mist, al vind ik *Penis aqua rosa* (Lin) net weer te lang. Dat was de middelbaore schoel, de eerste Latiense lesse. Ik wus dat woord, de aander kinder in de klasse kenden enkelt kerklatiens, en *veni vidi vici*. De schoeljuffer schreef het op het bord, met rood kriet, zunder van kleur te verschieten. Alles was hiel gewoon veur die lerares. Dat heb ik van heur leerd, en *luctor en emergo*. Twee jaor later was ze dood. Ze was de helfte van mien aolder. Ik bin op leeftied. Kun gebeuren.

De slange giet deur de pisbuis van de penis. Dat mus. Ik kun de pis niet kwiet. Deur de prostaat was de buis dichtedrukt. Zo giet dat aj aolder wordt. Ik bin niet de ienige die de zestig veurbij is met disse sigare uut eigen deuse. De slange lig langs het bien en onder an het bien, net boven de sok hangt een plestieken puut, ok van pe, met kraanties der an. Het is as het is. Gedurig löp der nattigheid deur de slange. As ik de piep

van de boks optrek dan kuj de lochtgele glaans zien. Ik kiek elk half uur wel een maol. Bij toeren zit der een centimeter of viefte nattigheid in de slange. Dat löp niet deur. Met elke stap die ik zet, beweg het warme waoter op en neer, net as in een tuunslange met lochtbellen. Een halve dag loop ik der met in de rondte, dan vuul ik het klotsen an de enkel, dan zet ik de krane lös. Eerst de voet op de raand van de pot vanzölf. Ik huuf gien natte sokken.

Het is een bult ongemak, maor ik doe der niet moeilijk over. As ik het waoter klaotern heur tegen het porselein dan döt mij dat nocht. Lange leden dat ik dat geluud heurde. *Het waeter klaetert mij tegen de glaezen dat et daevert.* Zo zegt ze dat in de Stellingwarven. Vrömd, as de plestieken zak leeg löp, dan zuchte ik diepe, net as in de tied doe het vanzölf gung.

De uroloog is een vrouw. Dat maakt het mij makkelijker mien ongemak te draogen. Ik heb vrouwen hoog, hoger as kerels.

Met een vrouw praotte ik makkelijk over wat mij onder de gordel mankeert. Vrouwlu bint miestens minder kinderachtig as kerels, ok as dokters die kerels bint. Praoties over poep en pies komt bij vrouwlu in goede oren. Ze doet der niet moeilijk over, het is as het is. Ik verschone mij makkelijk as Frau dokter Mondschein der bij is. Ik laot alles gaon en ik praot over alles wat mij gaangs haoldt.

Ik much de boks anhaolden. Het jeukte mij merakel. Daor. Ze huufde dat niet zien. Ik wol geern dat ze keek. Ze deud de rits lös.

Ik had controle. Veurige weke. De dokter in opleiding had het polyetheen der uuttrökken en der vanneis inscheuven, in het gemak, met vaseline om de slang. Daor lach ie niet bij, dat kan 'k joe zeggen.

Mondschein tilde mij de broekspiepe op. De puut was lang niet vol. Lochtgele schien van weerkaotst tl-locht, meer niet.

‘Te wordt vaste klaant,’ zee Mondschein. ‘Het stiet joe bijkans niet an, maor ie wordt hier vaste klaant.’

Ze miende op de ofdieling van de piskiekers. Ze miende vaste klaant van de plestieken puten, van de medicienen tegen ontstekings en arger.

‘Te hebt de aolder der veur,’ zee Mondschein.

‘Te bint an het ende van de rit.’

Daor was gien woord Latiens bij. Ze wachtte niet. Ze gung an ien raom deur. Kalm en bedaord. De haanden langs het lief, in de buutsen van de witte jasse. Niks gien zenuws, niks gien gefriemel an slangies van stethoscoop. Ze is uroloog. Ze hef gien ofluusterapparaot van neud. Mondschein döt alles met de haanden en met de slanke vingers; verpakt in rubber haandschoen dat wel. Ze vuult mij van binnen en van buten. As zij het döt dan neem ik dat zunder lust. Ok as het gien pien döt, neem ik het zunder lust.

‘As het arger wordt, dan helpt we joe. Wisse.’

Ze wachtte. Ze lachte der niet bij, ok niet een beetie. Ze kent gien zenuws, ze huuft gien omwegen zuken.

Ik wus wat der kommen gung, al had ze dat nog niet zegd. Ik had der aover dacht. Ik weet wat mij in de muut komp. *Luctor et emergo*, mient ze, maor niet veur mij.

‘As der een ontsteking komp, as bacteries joe aanvalt, dan slaot we weeromme.’

Ik had niet anders dacht.

‘Maor as der een tia komp, een infarct, een stolling of bloeding op een plek waor we dat niet geern ziet, dan doet we niks om joe weerom te haolen naor het levent met drie maol daogs een schone plestieken puut an het bien.’

En gedurig dat ze dat tegen me zee, bleef ze me ankieken.

‘We legt joe niet an de hartbewaoking. Ie kriegt gien infuus op de intensive care.’

Ik kende de bosschop. Ik huufde daor niet bij stillestaon. Niet now. Ik rippeteerde de ofkorting *tia = transient ischemic*

attack. Gien bloed en gien zuurstof in de harsens, veur evies. Het kan mij gebeuren. Ik ken mien bloed en ik ken mien hart. Ik ken mien edele delen en alles wat der met gebeuren kan. As ik an ofkortings dèenke, an vrömde woorden, an al wat Latiens en Fraans is, dan dèenke ik niet an het uitzicht dat veur mij lig.

Mondschein wul mij dudelk maken wat ik al wete. Wat ik niet weten wul. Niet elk uur.

‘Disse bosschop valt altied in het verkeerde keelsgat,’ zee ze. ‘Starker nog. Der is gien keelsgat veur.’

Van een vrouw kun ik dit hebben. Disse ankondiging van wat ik al wus. Ik huufde niks vot te sloeken. Ik kreg dörst.

Ze schudde mij de haand. Even leek het asof ze mij smokken wol. Een Judassmok veur de leste maol. Gelokkig deud ze dat niet. Ik mag vrouwlu geern. Ik kan met ze praoten over alles wat der met het lief gaangs is. Ik trek de boks veur ze uut, maor smokken. Nee. Smokken, daor wul ik een kerel veur. Zolange as het nog kan.

Vingertop

Ik heb de vingers der of. Niet allemaol. De helfte van twee vingers an de linkerhaand. Met de sliptol was ik gaangs een weidepaol te zagen. Niet krek het juuste gerak. Nee, dat niet. En ik wus ok niet waarveur ik een weidepaol zagen zul. Ik deud maor wat. Een mèens mut wat doen. Ik had tot an de middag in bère legen, allent, zunder Johanna. Johanna is van vrog opstaon. Ik niet. Benaom niet as ik, as wij...

Laot ik het daor niet over hebben.

Johanna is an de zwaore kaant. Het lief mien ik. Vergeten om twee van te maoken. Ik mien dat niet min. Ik lus der wel pap van. Heur maotwark scheelt mij vrijerij buten de deure. Twee in ien. Ach wat ok.

Ik har de sandalen lös an de voeten. Zo uut bère. Onderboks an, körte piepen. Ik mus wat. Achter huus lag een weidepaol. Zunder dèenken, dèenken is veur de dommen. Lu die het al weet, die huuft niet dèenken. Zunder dèenken kreeg ik de sliptol an. Lawaai, vibraoties.

Ik kan der een lang verhaol van maken. Doe ik niet.

Ik gleed uut. De sliptol gleed met. Het blad vuul tegen een bongel en brak in veer stukken. Ien stuk langs de kop. Mis. Een aander stuk deur de wiesvinger en de middelvinger. Der of.

Ik schrouwde niet. Waarveur zul ik schrouwen. De vingers gungen der niet met an as ik schrouwde. Johanna was vot. Bosschoppen.

De sliptol dreide deur. Ik trök de stekker uut het contact. Genogt lawaai.

De vingertoppen in de buusdoek. Bloed an de paol. Het zul mij wat.

Ik bin zölf hen het ziekenhuus reden. Mercedes. Automaot. 'Zöt der min uut,' zee de dokter. Asof ik dat niet wus. Ik langde hum de vingertoppen.

Geliek de operaotiekamer in.

'Maok mij maor weg,' zee ik.

'Ik huuf dit niet metmaken.'

Dokter wol plaotselijk verdoven. Ik wul alles wel metmaoken, maor het geteut om mij hen. Wat mut ik daor met.

Zes uur gaangs met drie man. En dat veur twee vingers. Ik huuf het niet zölf betaolen.

Ik lig op bère. Boven mij is een tillevisie. Ik kieke geern motorrieden. Ik mut anvroagen en betaolen veur een tillevisie an het plafond. Morgen brengen.

Naost mij een praotiesmaoker. Ik weet niet waor hij het over hef. Maakt mij ok niet uut. Tweepersoonskamer.

De slieptol lig nog in het grös. Ik gao rap weer hen huus as het an mij lig.

Johanna is der nog niet. Ze komp dommiet. Het ziekenhuus hef heur beld. Ik kan dat zölf ok. Bellen. As het ziekenhuus dat döt is het ok goed. Beter. Visite tussen drie en achte.

Ik ligge op de ruggen. De hand jeukt mij. Het toppie dat der of is jeukt mij. Ik kan niet krabben.

Johanna hef mien bruur en mien va metneumen. Ik kiek bezik. De praotiesmaoker hef visite. Ik luuster, maor ik heur niks. Wie zal mij wat vertellen.

Johanna schöf tussen het bère en de muur. Ze is in het wit. Alle rondings zit der nog an. De stoel met leunings is an de krappe kaant. Ze zit klem. Ze kan niet lang in dezölfde holding zitten. Liggen ok niet. Benaom as we...

Laot ik daor niet an dèenken. Dèenken en praoten is veur de dommen. Ik dèenke allent as het mut. Ik doe. Johanna wet dat.

Va zit an de aander kaant van het bère. Hij zeg niks. Leunt met de ellebogen op de kneien. Het liekt asof e een shaggie roken wul. In het ziekenhuus mag niet rookt worden. Wat een kul. Roken: wark veur dokters, dat ok.

Mien bruur zeg niks. Hef nooit veul in te brengen. Hij kek asof hij de vingers kwiet is. Maakt mij niks uut.

‘He ‘j dörst?’ vrag Johanna.

Domme teut.

Dan kek ze mij naor de haand.

Uut een plestieken tasse pakt ze drie pakken sinasappelsap en twee appelsap. Grootverpakking. Lidl.

‘Ik mut om half zesse in huus weden,’ zeg ze.

‘Wat veur drokte heb ie?’

‘Te kriegt van taofeltje dek je,’ zeg ze. ‘Ik mut eten koken.’

‘Haol van de Chinees,’ zeg ik. De vinger jeukt mij. Ze giet staon.

‘Kost geld.’ Johanna met heur euro’s.

Ze hef de slieptol in de schuur legd. Op de warkbank.

‘Gao met het kapotte blad hen Hornbach. Vraag een neie.’

Va stent en kreunt naost het bère. Bruur haoldt hum an de bèreraand vaste.

‘Drinken,’ zeg ik.

Johanna zet sap op het taofeltie. Ik kan der krapan bij met de rechterhaand.

‘We gaot.’

Ze gaot.

Blind

Ik bin blind. Ik kan de wereld niet zien. Ik kan niet zien as aander lu. Wat veur joe gruun is, dat is veur een aander bijkaans blauw, al nuunt e dat ok gruun. Ik ken gien kleuren. Ik ken gien zwart en wit. Ik zie niks. Bijkaans is het veurbieldd niet zo goed keuzen om zien te laoten hoe een blinde kieken kan. Dat overkomp mij wel vaker. Mèensen begriep mij niet as ik wat duden wul. Van dat ongemak heb ik mien wark maakt.

Ik heb nooit zien. Bijkaans kun ie wel zien. Ik weet dat niet. Ik kan niet zien of ie kieken kunt. Dat heurt bij het ongemak. As ie kieken kunt, kun ie de ogen dichte doen, dan heb ie een idee as wat het weden kan; blind weden. Hoe as het is om te zien, daor heb ik geen idee van.

Ik kiek bij toeren tillevisie. Niet veur het beeld vanzölf. Ik kiek zwart-wit. Kleur is an mij niet besteed. Ik heur halve zinnen, ik luuster naor ondersteunende woorden bij tillevisiebeelden die ik raod, dat is mij genogt. Wat ik niet heure en niet zie, dat dèenke ik der bij. Wat een beeld is, dat weet ik niet. In het echt wel vanzölf, maor as plaatie of op het beeldscharm, dat beeld ken ik niet. Ik mut vulen.

Het merakel kleine en het merakel grote, dat ontkomp mij smaangs. Van een bacterie kan ik mij bij toeren gien veurstelling maken, van een virus ok niet. Een *artist impression* van een atoom, een fantastische tekening, ik heb der niks an.

Bij de huusdokter kreeg ik een virus in haanden drukt en een bacterie, van plestiek vanzölf. In gedachten kan ik die modellen kleiner maken en limtig, en slof en beweeglijk. Zo giet het ok met atomen en moleculen. Bollegies en staafies en springveerties uut de modellendeus, en dat in gedachten kleiner maken. Dat speul ik nao verloop van tied klaor. Maar vergroten, dat krieg ik niet veur mekaar. Een barg, een

gletsjer, de maon, een vlieg-meschien, het heelal, oenze lieve heer. Die blijft klein bij mij.

Ik bin kapelaan. Ik preek in de karke. Ik bin rooms. Dat bestiet nog. Ik lees de biebel in braille. Benaom Marcus heufdstuk10 verzen 46-52 waor Jezus de blindeman weer zien lat. Die parabel ken ik uut de kop. Ik preke daor geern over. Het karkvolk is dan doodstille.

Ik preke geern. Kanselkoorts hebbe ik niet. Het maakt mij niet uut of lu naor mij kiekt. Ik heb een zonnebrille op. Met lösse haanden weet ik het pad hen de trappe naor de kansel. De staotenbiebel lig op de raand. Het is een hervormde staotenbiebel, maor dat maakt niks uut. Het is veur het beeld. Straotenbiebel, zeg ik bij toeren. De biebel wes joe de weg.

As het ramadan is leg ik de koran op de kansel. Gien mèens die het zöt. Ik doe alles uut het heufd. Dat is een veurdiel van blindheid. Ie kriegt een merakel geheugen; uut noodzaak.

Het kostte mij muite hen het seminarie te kommen. Een blinde, wat mussen ze der met? Blinden ziet ze niet geern in de kerke, doven, dat is een aander verhaol.

Ik heb deurzet. De tied zat mij met. Negers uut Afrika komt hier te preken, Ieren, Italiaonen en Polen. Alles doet we om vrouwlu van de kansel vot te haolden.

As ik preke luustert het volk. Ik heur gien geritsel van papierties, enkel lu die hoest. Ik weet welke geleuvige hoest in welke banke. Dat is een veurdiel van blinden. Een blinde kan merakel goed heuren. Ik kan heuren of de karke vuld is of dat allent volk op de leste baanken zit. As ik mark dat lu eerder votgaot, dan zet ik de zonnebrille of en dan zeg ik der wat van. Moej ze zien kieken!

Luustern kan ik ok. Ik doe geern de biecht op zaoterdag-nommedag; in het duuster in het biechthokkie. Veur mij maakt het niet uut. Ik heb nooit het locht op. Ik braand gien keerzen veur de gezelligheid. Ik braand keerzen in de karke veur de locht. Aansteken? Dat he'k goed in de vingers. Vuur

maok ik zunder hulp van aander. Ien lucifer is genogt om de braand der in te kriegem.

Biechtheuren is merakel. Elk vertelt wat e daon hef of doen wol. Ik krieg alle details. Elk die komp, wet dat ik blind ben. Net of ze meer zegt as ze weet dat ze niet zien wordt. Bij toeren vuul ik mij een hijger an de tillefoon, maor dan aansom. Ik huuf niks te zeggen. Ik glui van de verhaolen en de ontdekkings. Ik ken de theorie van de zichtbaore wereld. In het duustere biechthokkie heur ik de daogelijkse warkelijkheid.

De herdershond lig achter het altaar. Hij wacht tot ik uutpraot bin. As ik de zegen geven heb an het gemene volk komp Hector in de bienen. Zunder kieken pak ik de beugel die Hector op de rugge hef. Ik kun met de ogen dichte veur het zingen van de slotzang de kerke uutgaon, maor dat is mij ienmaol verongelukt. Een misdinaor had het wierookvat in het pad staon laoten. Dat leverde mij een gebreuken bien. Boete veur hoogmoed, ien van de ondeugden.

Die vingerwiezing van de almachtige en alziende was genogt.

Hector giet alle zundagen met.

Veur het huushaolden heb ik hulp. Een man allent kan niet alles allent. Benaom niet as e blind is. Oenze Grootherder hef mededogen en erbarmen. Hij is allang bliede dat der op Erica een veurganger is veur de heidekinder. Hector brengt mij tot de bijkeuken. Daor hef e de maand. In huus weet ik het pad met de ogen dichte. Magdalena helpt mij met de grote dingen die ik niet begriepen kan. Magdalena is wies met mij. Elke zaoterdag komp ze te biechten. Ik heur gedurig heur stem in mien heufd, ok as ze niet in de buurt is. Magdalena haoldt van mien woorden. Ik leze heur veur as ze der om vrag.

Veurlezen dat doe ik met de vingers, maor dat hadden ie al deur. Ik leze veur in braille. De boekenkeuze is niet zo groot, maor groot genogt veur Magdalena. Ik bin een gevulige man,

en niet allent wat de vingertoppen angiet. Al mien antennes staot op ontvangst. Alle zenders komt bij mij binnen. As ik de locht van keerzen en wierook roeke, dan zingt heur woorden mij deur de harsens.

‘Zo as een blinde vulen kan.’ Magdalena zingt de woorden van mien zinnen.

Om in de taol van de zienden te praoten: ik zie alles. En wat ik niet begriepen kan, dat vuul ik.

Smok

Ik bin van het geriffermeerd gleuf. Zo bin ik opvoed. Ik kan der niks an doen. Neem het mij niet kwaolijk. Der is niks mis met. Folkert was gewoon hervormd. In de tied dat we stille omgang kregen was dat verschil nog bezwaord. Ik bin dan ok bliede met de PKN; alles in ien verienigd. Wat mij angiet meugt de moslims ok met an doen met de Protestantse Kerken Nederland. As ze de moskeeën dan ok maor in vol eigendom overdoet in het gemienschaoppelijk bezit. Zeg now zölf: Zoveul verschil is der niet maank koran en biebel. De koran is een scheikundeboek met veurschriften. Ik kan dat weten. Ik weet van scheikunde, van stinkproeven, reacties en van tegenreacties. Ik bin chemisch analist.

Chemici hebt oplössings veur daogelijkse vraogen.

Dominees hebt oplossings veur vraogen die ie niet stelt, daor hebt ze de biebel veur, en de koran.

Scheikundigen hebt oplossings veur wat joe alle dagen in de muut komp. Ik doe der niks meer met, niet met gleuf en niet met chemie. Beidend slaopt en doezelt op de achtergrond. As ik mij ienzaom en allenig vuul, en dat komp bij toeren veur, benaom as Folkert een week vot is; as ik mij minnegies vuul dan kook ik soep en dan heb ik mien oplössing bij de haand. Soep dat is mien oplössing van slierties, zolt en mineralen. Dat vind ik knap van mezölf. Ik heb dat van die soep niet hielendal zölf verzunnen. De therapeut gaf mij het haandvat.

‘Gao maor haolden van de dingen die joe plaogt,’ zee e.

’Dan vernuver ie oe de hiele dag.’

Dat was zien analyse.

Ik wol hum wel smokken. Dat heb ik ok daon, veur het verlaangst naor zien gulle mond mij plaogen zul. Ik deud het met tegenzin. Ik krieg het nog hiete as ik an die spreekuur-lippen dèenke. Ienmaol in de maond gao ‘k hen de therapeut. We smokt niet meer, dat muit mij. Hij gef mij veul.

De biebel is een roman. Dat wus ik van de zundagsschoel. Ik lees het aolde testament now ik zölf Sara zien heb. Ik bin op leeftied en dan griep ie geern weerom hen wat in de kindertied belangriek was. Folkert döt dat op zien eigen wieze. Hij hef een minnaores van een jaor of achttien. De aolder dat wij verkering kregen. Ik maak mij der niet drok om. Ik leer haolden van wat mij plaogt. Dat maagie hef een va van neud. Wisse. Folkert döt merakel goed wark. Folkert is een goeie kerel. Folkert lat zien dat e echt van mij haolden hef toen ik achttien was en hen de laboratoriumschoel gung.

De kinder bint het der niet met iens, met de jonge vlam van va. Ze zegt dat niet tegen heur va. Ze klaogt tegen heur kinder en tegen mij. Zo giet het altied. Het slachtoffer kreg altied de schuld en de verwieten: eigen schuld, had ie ok maor. Daoders gaot vrij uut. Ik laot dat maor zo. Folkert kreg an het ende van de maond geld op de giro. Ik heb een machtiging. Der is gien vraog meer naor chemie, gieniend hef mij van neud; gleuf blef.

Mien lief is aold en versleten. Ok een therapeut kreg de spieren en botten niet weer op stee. Ik laot dat zo. Ik gao veur de anrakings. De magnetische haanden van de masseur laot mij vulen dat ik een lief heb.

Alle dagen neem ik twee- driemaol de temperatuur. Van achtern, rectaol, dat is het miest betrouwbaor.

Ik heb een aolde kwikthermometer. Die döt het nog goed. Ik prik het kwik diepe der in. Vief minuten laot ik het zitten. Ik loop der bij. Zunder slippie onder de rok. Zitten kan niet. Ik lees de stand of en zet de getallen in mien agenda. Alle dagen hetzölfde, 37,8 °C, binnen de standaarddeviaotie. Ze bint nargens goed veur, die metings. Ik weet het. Het is gewoonte en het gef een aangenaom gevuul. Ik kan het anraoden. Het is vastigheid.

Ik bin der zunig op, op het kwik en op de traditie. Kwik mag niet meer. Het is giftig en gevaorlijk. Het zul mij wat.

Digitaal is veel arger. Gienend hef verslag met menare, al liekt het asof de hiele wereld met menare an de praot is. Ik weet wel beter.

Ik heb drie kinder, drie dochters. Niet ien is lesbisch, ze bint alledrie trouwd. Gelukkig maakt mij dat niet uut. Ze hebt elk drie kinder. Ik haold van die symmetrie en die harmonie. Ze belt mij geregeld. Tweemaal in 't jaor. Vaker huuft niet. Dat is wel iens aans west.

Folkert hef een eigen tillefoon. Hij kan sms'en. Ik kan dat niet. Folkert hef digitaal verslag met de kinder. Ik gao op zundag hen de karke. Een mènens kan niet alles hebben. Ik heb een fysiotherapeut, een zielenknieper. Ik heb mien chemie, ik heb mien gleuf.

Devon

Ik hete Devon Schimmelpenninck. An de name zul ie dèenken kunnen da'k op het vwo zitte. Dat hej verkeerd. Hielendal mis. Ik zitte in de tweede klasse vmbo. Ik bin niet ien van de slimsten. Mien va zeg dat ik dom bin.

‘Een aap kun nog beter leren as ie,’ zee e vanmörgen.

Om de aander weke wone ik bij mien va. Hij hef geliek, maor hij huuft dat niet zo vake te zeggen. Mien moe, ze woont twee straoten wieder, zeg dat ik mij niks antrekken mut van va. Ze hef geliek, maor ik trek het mij wel. Va is een klootzak. Mien moe ok as ze begunt te zeuren. Gelukkig zeurt ze niet vake.

‘Mien apekontie,’ zeg ze as aordig doen wul.

Ik wone liever bij mien moe as bij mien va. Dat mag ik niet zeggen. Ik zeg het wel. Mien moe zeurt minder en ze kookt beter. Bij va ete ik chips en van de Chinees. Va drinkt bier. Moe drinkt thee en kek naor de tillevisie. Opsporing verzocht en aander rotzooi. Ik heb een tillevisie op de slaopkamer, zwart-wit. Ik internet as ik boven bin.

Bij mien va kiek ik porno op het internet. Hij kek zölf ok. Ie bint een kind, zeg mien va. Ik kieke kinderporno, zeg ik. Bij mien va vervele ik mij.

‘Aj niks te doen heb,’ zeg mien moe. ‘Doe dat niet hier in huus.’

Dan gao ik de straot op en hang daor wat met aander jongens.

Toen ze bij mekaar waren hadden we nog een hond. De hond kun der niet over: de iene week bij va en de aandere week bij moe. Mij weur niks vraogd. Ik blaffe niet.

Verkering hebbe ik niet. Bin ik nog te jong veur, zeg mien va. Mien moe vind het wel goed as ik verkering krieg. Ze was der zölf ok betied bij. Ik huuf nog niet. Ik internet liever en ik cross wat op de brommer.

Mien klassenleraor, mentor, heet dat, zeg dat ik primair reageer. Het zul mij wat. Hij is ok een klootzak, maor een aander klootzak as mien va. Ik mag hum wel. Hij zeg dat ik een heldere kop heb. Hij hef het niet over mien verstaand. Ik kan luustern.

Mien mentor gef Hollaands. We schriefft sollicitaotiebrieven en we maakt een folder veur de gruunteboer over gezond eten. Wat een onzin. Ik huuf niet solliciteren. Ik heb een brommer en ik wark as vakkenvuller bij de Albert Heijn. Ik haold niet van gruunte. As ik bij mien moe wone, ete ik gruunte. Ik eet alles wat de pot schaft. Ik zeur nooit over het eten.

Op vrijdagnommedag leest de mentor een boek veur. We huuft enkelt te luustern. As we oens de mond maor haoldt en der niet deurhèn praot. Dat vind ik het mooiste uur van de weke.

‘Ie bint auditief insteld,’ zee de mentor.

Hij miende dat ik goed luuster en daor hef e geliek an.

Het verhaol giet over een jong van dertien. Bennie. Ik bin veertien. Bennie hef een hond. Castor het de hond. Ik heb een brommer, een aolde Berini. De hond kan praoten. Ik geleufde eerst niet dat een hond praoten kun, maor na een week begunde ik te twiefeln. De hond van Bennie kun allent praoten as der gien mèens in de buurt was, allent as Bennie der was kun de hond praoten. Mien moe praot met de stofzoeger. De stofzoeger kan niet praoten. De stofzoeger raost. Mien va zweg veur de tillevisie. Ik praot met de brommer. De brommer raost.

Castor uut het verhaal van Bennie is een slimme hond. Hij hef verstaand as mien mentor. Castor kan goed naodèenken. Castor luustert.

As Bennie wul dat Castor het wiskundeboek van de slaopkamer haoldt, dan komp de hond met *Getal & Ruimte* de kamer in. Wonderlijk is dat. As Bennie te lange zit te

internetten, dan zeg Castor: 'Ophaolden. We gaot naor buten.'

Bennie luustert naor de hond. Smaang is de hond de baos. Bennie vindt dat OK.

As der vrömden in de buurt bint, dan zeg de hond niks. Castor jaankt zachties, blaft of trekt Bennie an de broekspiep. Bennie en Castor hebt een geheim.

Ik vreug mien va om een hond.

'Ie bint joen eigen hond,' zee mien va.

Ik wus niet wat dat betiekende, maor het was mij dudelk. Van hum kreeg ik gien hond.

Mien moe vreug was het weden zol.

'Een Pekinees of een pit bull?'

Ze was niet eernschtig. Dat heb ik op groten tegen. Ze luustert niet en ze bint niet eernschtig. Ze bint met de stofzoeger gaangs of met kinderporno op het internet en intied Chinees op de kneien.

Castor helpt Bennie met het huuswark. Leek mij wel wat. Een Castor veur mij om een sollicitaotiebrief te schrieven. Ik schrieve niet geern. Ik bin dyslectisch. Ik kan de woorden en de letters niet op stee kriegen. Ik doe dat niet met opzet. Dat giet vanzölf. Ik luuster. Ik schrieve niet geern. Elk zöt mien beparkings as ik schrieve.

'Maakt niks uut,' zeg mien mentor. 'Julius Ceasar was dyslectisch, Napoleon was dyslectisch, Paul Valéry was dyslectisch en Adolf Hitler was ok dyslectisch.'

Goed probeerd, maor ik ken die lu niet. Nooit van heurd. De gruunteboer is ok dyslectisch, daarom mut wij een folder maken over gruunte. Hij kan het zölf niet.

Ik heb genogt zegd. Ie luustert toch niet naor mij. Dat zie ik zo. Ie bint allent met joezölf gaangs. Ik heur der niet bij. Typisch vmbo. Typisch Schimmelpenninck.

Ik pak de brommer en ik gao crossen. Een bult lawaai. Aolde mènensen zeurt daor aover. Ik wul dat lu mij heurt as ik

wat te zeggen heb. As ik plat op het stuur lig en over de verkeersdrempels wup dan bin ik mien eigen hond en blaf ik: waf, whaf, whaff, whoef.

Raadt

Ik bin Raadt. Raadt met dt. Ik bin lid van de Raod van Toezicht. Ik zeg het maar geliek. Ik bin daor groots op. Ik haold een stuk of wat instellings veur zörgverlening in de gaoten. Volgend jaor bin ik veurzitter van de Raod van Toezicht. Veurzitter is niet niks. De plek komp vrij. Nao zes jaor mut ie vot. Zo stiet het in de regels van de RvT. De veurzitter mag drie jaor extra blieven. Ik blief drie jaor extra, dan is het genogt west. Dan krieg ik ok aow naost pensioen en de aander vergoedings. Veurzitter schöf tweeduzend per vergaodering. Dat liekt veul, maor dat is het niet. As ik gien goed toezicht haolde, dan komp mien foto in de kraant met malle berichten der bij. Daor zit ik niet op te wachten. De aander leden van de Raod van Toezicht ok niet.

Ik ried een zulvern Chrysler 300C.OCRD V6. Een Amerikaon. Ik heb niks met de Verienigde Staoten, maor ze hebt schiere wagens. Ik bin nooit in de V.S. west. Ik bin daor niks kwiet.

Ik belle *hands free*. Dat was niet altied zo. Het mut van de staot. Het was verplicht om met lösse haanden te bellen in de wagen. Ik laot mij de wet niet veurschrieven. Ik schrieve zölf wetten veur. Ze kunt mij wat.

Ik had de mobiel an het oor. Het was belangriek. Slim belangriek. Ik weet niet meer wat het was. Ik kreeg heur op de gril, op de motorkap. Achter de wagen lag ze op straot. Dood.

Ik zeg het zunder emotie. Ik heb wel gevuul, wisse, maor ik kan minne berichten strak in het vel veur het voetlocht brengen. Dat is mien wark. Ik mut gedurig minne berichten melden. Dat heurt bij de Raod van Toezicht.

Ik was an de mobiel. Zij ok. Op de fietse.

Een praoterd bin ik niet.

As het een beetie kan dan zegge ik niet veul.

Hoe aold was ik toen ik de vrouwe verleur?

Dertig, viefendertig.

Ik stel mezölf geregeld vraogen. Miestentieds weet ik zölf het antwoord. Dat is makkelk.

Schuld? Wie zal het zeggen. Bellen en rieden mag niet. Praoten en rieden is niet verbeuden.

Alie was dertig, ik was een maond aolder. Zölfde daotum, aander maond. Makkelk met verjaordagen. Ien feest in 't jaor. Ik was een feestganger. Kuj begriepen.

Alie lag dood in de tuunstoel. In bikini achter het huus. Naost de conifeer. Dat was oenze vaste grap. De buurvrouw heette Conny Veer. Connie was trouwd met Harry V.

Mien Alie lag dood naost de thuja, naost de levensboom. Conny Veer was niet in huus. Harry V. was nog niet op plek van bestemming ankommen. Ik stun der allent veur. Ik stund der allent naost. Ik vund Alie in bikini in de zun.

Bovenstukkie op het grös. Gele steerns, blauwe strepen. Bruun verbraand. Der giet wat deur je hen op zu'n moment.

Wisse.

Ik reed Peugeot in die tied. Herma in het kinderzittie op de achterbaank, as het heurt. In de gördels. Het kind had gien weet van moe in de tuunstoel. Ik maakte het bovenstukkie vaste en belde de dokter. Herma op de arms naost het witte doek; heur moe bruunverbraand kaold onder het laoken. Ik was wedeman. Dat gung rap.

Een aander vrouw? Nee. Ik wol gien aander vrouw. Aander vrouwlu wollen mij ok niet. Ik bin een lastige kerel. Ik bin gevulig an de binnenkaant. Daor zit vrouwlu niet op te wachten.

Herma is goed te laande kommen. Ze had een goeie kop. Herma liekt op mij.

Gymnasium. Alles. Daornao hen het hbo. Ze wol praktisch gaangs. Ienmaol vreug ik heur of ze niet liever hen de universiteit wol. Goeie vraog an de verkeerde.

Herma liekt op mij. Ze had ok antwoorden op heur eigen vraogen. Ze had mien vraogen niet van neud.

In het leste studiejaor gung ze vier maond hen de States. Illinois. Drie uur rieden van Chicago vliegveld O'Hare maank velden mais zo wied ie kieken kunden, schreef Herma. De plek van bestemming was een stadtie met 100.000 lu. Ze woonden in Normal. Hiel biezunder. Management en accountancy. In het voetspeur van heur va. Wiede blik, ok van mij. Drie stappen mij veurbij.

Körte verkering op de praire, weur wieder niks. Ik heb nog een foto van Herma op de motorkap van een grote Amerikaon. Pits poes op de Buick, maor dan aans. Schiere bienen, rooie pumps, wiedvallende rok, haand op de motorkap. Herma kun zo in een film met andoen.

We hadden stried. Zo giet dat aj op menare liekt. Ie kriegt een hekel an joen eigen trekken. Ie dèenkt dat de aander niet spoort. Ik spoorde zölf niet.

Geweldige vrouw, mien dochter. Herma. Veurzitter van de jaorclub, van de studentenraad, bestuurslid van het steedse zörgcentrum, lid van de medezeggenschapsraad. Wat al niet. Ik zul groots op heur weden mutten. Ik zöcht stried. Ik zag Alie toen Herma mij de neie bikini zien leut. Had ze kocht in Normal, zee ze.

'Biezunder,' zee ik.

'Of niet,' lachte ze.

Ik kun niet lachen om de stars and stripes, om de strepen op het broekie en de steerns op de börst. Wus Herma veul? Ze wus veul, maor dat niet. Ze was een kind op de motorkap in Normal Illinois. The States.

Ik huuf niks meer zeggen. Ie weet al hoe het ofleup. Ik reed op heur huus an. Ik wol zeggen dat het mij speet. Van die opmarkings, van die bikini en die stars and stripes.

Ach ie kent al die clichés. Ik miende der niks van, van mien excuses, maor veur de vrede zul ik dat zeggen.

Ik had het rippeteerd. Net as in de Raod van Toezicht.
Herma reed veur mij. Bosschoppentas op de pakkiesdrager.
'Ik fiets op huus an,' zee ze in de tillefoon.
'Achter joe, ik ried achter joe,' zee ik. 'Kiek veur joe.'
Ze keek niet veur zuch. Ien haand an de tillefoon, de aander
an de karebies. Lösse haanden. Ze luusterde niet. De fietse
bleef haken in de gril.
Malle berichten in de kraant.

Heavy metal

Muziek is niet mien grootste liefhebberij. Ik haoldt van rust. As der niks zegd wordt, dan is mij dat goed. Praoten doe ik ok. Ik bin een sociaol dier. As ik der bij kom dan is het gezellig. Ie kunt mij der wel bij hebben. As ik der niet bin, mis ie mij niet.

Ik bin Kunstenaar. Ik schrieve dat met een grote veurletter. Ik heb papieren der veur en hier en daor hangt wark van mij in een museum. Galeries ok. Aj mien name intoetst en ie zet der kunst bij, dan tref ie viefduzendhonderdveerendartig bladzieden. Gister, vandage is dat al meer. Niet dat ik merakel beroemd bin, maor lu kent mij.

Het leste wark dat ik verkocht heb is *heavy metal*. Het is gien instrument en het maakt ok gien geluud. Niet zolange het an de mure hangen blef. Grappie. Het is een gitaar van lood. Dakpannenlood is het, kuunstig in menare vlöchten.

Op de kleuterschoel deud ik dat al. Vlechten. Ik wus hoe het mus. Ik had een zussie met vlechties.

Op Minerva heb ik de diepere betiekenis van vlechten en van patronen leerd. Samenhang in lös verbaand. Ik leg het uut.

Aj veurzichtig bint, blef alles bij menare. Aj roeg in de weer gaot, dan valt het levent uut mekaar. *Heavy metal* mus zwaor weden as het levent zölf, en lös.

Kinder die van *heavy metal* haoldt, die hebt een bult stevigheid en massa van neud. Om gewicht te kriegen.

An de bovenkaant van dat vlechtwark zit een hals en dreiknop van een gitaar. Om draoden an te spannen. Draoden die der niet bint. Daorveur is het Kunst. Ik maak dingen die der bint en die der niet bint en dat tegelieks.

Met mien kunst kan ik mien brood, en dat veur de vrouwe, niet bij mekaar verdienen. Dat kunt maor een stuk of wat. Helmantel die kan dat, maor die maakt hiel aander wark.

Helmantel maakt wat der is, en wat der is, dat is der bij hum ok. Bij mij is dat niet zo.

Marte Röling die in Eelde hangt in de buutenplaots, het academiegebouw an de Broerstraot en wieder op meer plekken, Marte Röling maakt ok wat der niet is. Wat zij maakt, dat is der in warkelijkheid ok niet, bij heur. Bij mij is dat niet zo. Ik maak dingen die der bint en die der niet bint en dat tegelieks. Zo onderscheid ik mij van vakgenoten. Ik heur der bij en ik bin apart.

De vrouw warkt der bij. Dat stiet mij an. Wij bint trouwd, dat ok. We trouwden net nao de tied dat vrouwlu ontslag nemen mussen as ze trouwen gungen. Dat was in de tied dat de christenen het nog veur het zeggen hadden in dit laand. Dat is now ok nog zo, maor alles is aans. Elk moet now warken, ok aj niet trouwd bint, ok aj ongeschikt bint veur wat dan ok. Dat maakt niet meer uut. Aj nargens goed in bint is trouwen gien oplössing meer veur dat ongemak.

Ik wark geern. Liefst tegen betaoling, maor ik doe ok dingen veur niks, as het uutkomp. Vrogger kun ie nog full time kunstenaor worden aj nargens goed in waren. Dat kan now niet meer.

Staadig an vuul ik mij niet meer thuis in eigen laand, en dat lig niet an de moslims. De kopdoekies doet mij an mien kindertied dèenken. Ik had een merakel goeie kindertied.

Mien opvoeding heb ik in de jaoren vieftig kregen. Eerst miende ik dat geleuf en politieke partijen het levenslot bepaolden. Now weet ik dat het aansomme is.

Ik keus in die tied veur links, dat zat mij in het bloed. Now zul ik dat niet meer doen. Der is gien links en rechts meer. Elke overtuging is ofvlakt en liekt op de aander. Alles is hetzölfde, liekt het. Mien bloed is niet veraanderd, het stroomt wat traoger deur de aoders, maor de kleur is donkerrood. Mien kunst is constant. Dat stiet mij an. Hetzölfde maken, aal op een ander wieze.

Ik bin een schepper. Ik maak geern tastbaore dingen. Bij mij is de wereld niet plat. Ik bin van nao Galileo Galilei. Bij mij hef de wereld ruimte. Bij mij stiet de mènens in het middelpunt van het heelal. Zowat zul ik zeggen: Ik bin de zun in huus, maor dat is niet zo. Mien vrouw is de zun in mien heelal. Stief naost het middelpunt van het universum. Het middelpunt van het heelal, dat is de proemenboom bij mij in de tuun. Wij zit daorn geern. Ik kiek omhoog. Op eigen erf vuul ik mij thuus.

‘Alles is even wied vot,’ zeg ik tegen de vrouwe.

‘Alles is even dichtebij,’ zeg de vrouwe.

Daor dèenkt wij gelieke over, we nuumt het aans.

Ik wark in alle dimensies die der bint. De heugte, de lengte, de breedte en in de tied. Daor kwam *heavy metal* uut teveurschien. Muziek, loodzwaor. Ok zunder dat ik naor die muziek luusterde kun ik dat wark maken. Ik huuf niet alles metmaken om alles met te kunnen maken. Dat is het veurrecht van een Kunstenaar. Ie kunt het ok preberen aj niks aans om haanden hebt.

Ik heb een schier atelier. Der stiet een warkbaank, een boormachine an een statief. Der ligt gerak waor een loodgieter en een fietsenmaker bliede met weden zulden. Ik heb een lasapparaot, soldeerset, een baankschroef en een dreibaank. Die dreibaank is een driezitsbaank monteerd op een pianokrukkie. En toch dreit het. Kiek, dat is kuunst, bij zommerdag onder de proemenboom. Ik weet van gien kwaod as ik daor zit en drei. Alles is dan goed onder de boom tussen de Reine Claude.

In mien atelier bint grote ramen, op het noorden, dat is goed veur het locht. De zun kan mien ogen en mien wark niet verblinden. Ik heb goed locht op het heufd.

In de hoek, onder een heiligenbeeld uut Vijlen, uut een Limburgse karke, ligt aold iezer. Een tandwielkast van een aolde eerpelrooimeschien. Alles roestbruun. Ik vun het in de

bosraand naost eerpellaand bij de Peesterheide. Dat aolde iezer is mien haoldvast. Het gef mij massa en gewicht om met de voeten op de grond te blieden. Het is iezer van de oergrond.

In de pervincie lag iezeroer op verscheiden plekken. Zowat tweehonderd jaor leden waren der plannen veur een hooghoven op het zaand. Uut iezeroer zul iezer maakt worden. Turf genogt veur de stokerij. Het is der niet van kommen. Ik maak dat een beetie goed. De archaïsche gedachten en gebruiken geef ik vörm in glanzend lood (Pb) en roestbruun iezer (Fe₂O₃).

Der zit muziek in het metaol. Die compositie nuum ik *dichtkaans*. Ie ziet, ik heb der over naodacht. Al moe'k je zeggen dat veul van die gedachten achterof bij mij boven komt. Ik doe eerst en dan dèenke ik der een verhaol bij. Die warkwieze is niet an kunstenaors veurbeholden. Ik kom het vaker in de muut.

In de aander hoek van het atelier, onder een hoektaofeltie met een bloemenvaze der op, ligt kurk uut Spanje. De vrouwe zet elke week een vars bossie bloemen op de vase. Vandage bint het gele en rooie gerbera's. De kleuren van de Spaanse vlagge. Roege kurk van de kurkboom as decor. De roege butenkaant. Roeg as de wereld.

Mien gezicht kreg langzaoman de vörm van de kurk. Zo giet dat met de vierde dimensie. Jaoren leden heb ik die kurk metneumen. Illegaol. Niet om kurk van te maken. Het is al kurk. Het lig daor stillegies te liggen tot ik der wat van maken kan wat niet bestiet en der toch is.

As ik mij min vuul en het leven niet zitten zie, die inspiraotiebron heurt ok bij kunstenaors, haoldt die kurk mij boven waoter. Mien vrouw huuft dat niet te weten. Ze wet wel dat ik bij toeren de draod kwiet bin, maor ze wul dat niet meer heuren.

'Ik weet wel wat ik weet,' zeg ze dan.

En as mij dat niet genogt is zeg ze:

‘Ik weet ok wat der niet is.’

En zo is het ok. Mien vrouw wet bijkaans alles.

Der bint zaken in het levent die blijft, die bint der altied.

Daor huuf ie het niet meer over hebben. Sommige dingen in het levent die raakt klaor. Die bint klaor veur mèensen die van gezelligheid haoldt en niet te wachten zit op een donderbui van de harsens.

Bijkaans maak ik nog een maol een hoed van kurk, of een mutse van kurk, met een veer der op. Een veer van lood.

Locht en zwaor tegelieks.

Van alles weet ik wat der is.

En van wat niet bestiet, daor weet ik niks van, en dat is mij genogt.

Halal

We verkoopt stoet met tomaat en met basilicum der deur. Dat is het neiste. Lu wult gedurig wat aans. Het is oens belang om naor de klaant te luustern. Ik wark in de bakkerij. Niet achter, maor veur, achter de teunbaank. We serveert stoet nog uut, zo zeg ik dat. Bij oens is gien zölfbediening; allent de puten met kadetten en krentenbollen die meugt de klaanten zölf pakken. Alles wat wieder de winkel uutgiet giet mij deur de haanden, of van mien collega's of van vrouw Teuben. Vrouw Teuben is de baos. In de winkel is zij de baos. Achter in de bakkerij, bij de ovens en de kneedmeschienen is Jans de baos. Tot een uur of zeuven. Dan hef e der al twee uur opzitten, dan komp Jantsje met zwarte koffie en dan bemuit ze zuch met de dampende stoet en de basilicum.

'Waor is de knip? Hoeveul maisstoet is der. Bint de kadetten al kaold?'

Dat soort praot.

Ik wark hier allent op zaoterdag en as het uutkomp op aander daogen as ik gien schoel heb. Ik gao hen het vwo. Zij niet an mij zeggen. Ik doe gymnasium. Ik leer Latiens en Grieks der bij. Ik wol ok geern Turks leren, maor dat kun niet. Der bint gien leraoren veur Turks en der is te min liefhebberij.

Turks ken ik al een beetie. Mien va is een Turk. Daor bint grappies over maakt. Ik heb het temperament van mien moe. Dat komp goed uut. Ik heb gevuul veur humor.

Mien moe komp van de Woordlaan in Pais. Die straot heet echt zo. Zuuk het maor nao. Der is in hiel het laand maor ien straot met disse naam. Het hef niks met woorden van doen. Deur die straotnaom heb ik gien taolenknobbel. Der was een man die zo heette. Wortmann, en dat is laoter verbasterd. Wortmann was een Duutser. Die hef daor woond. Veur de oorlog. Het huus is ofbreuken. Nao de oorlog. Der staot now

huzen uut de crisistied van de jaoren vieftig. Tied dat ze ofbreuken wordt.

Mien moe woont der niet meer. Ze kun mien va daor niet kwiet. Ahmet. Ik zal niet herhaolen wat lu mij zegd heb over Turken. Teuben vreug of ik van de beschuut was; Turksma. Ik kende dat al.

‘Aj beschuut eet kuj niet fluiten,’ zee ik.

Teuben prebeerde dat. Hij kun niet fluiten met de mond vol krummels. Toen was dat klaor. Jantsje is hiel vrundelijk. Ze was ok geern zo bruun west as ik. Al dat gemieg.

Ik heb de drift van mien moe. Mien moe is de kalmte zölf. Ie kunt heur de kop niet gek kriegen. Mij ok niet.

Mien va was schaopenslachter in Istanboel. Hij wus wat e met een mes doen kun. Halal. Allent halal, maor wel met de kop der of, ok van de laompies. Mien va huuld niet van gemekker.

Mien moe hef het linkerbien körter as het rechterbien. Dat löp niet makkelk met de voeten en de kneien wied van mekaar.

‘Dat was mien zegen,’ zee ze, ‘dat körte bien.’

Ze legde het uut, maor dat huufde niet.

‘Ik leerde ommestaon,’ zee ze.

‘Vanzölf de jongens wollen mij niet. Allent dát wollen ze, maor dát wol ik weer niet. Daor was ik hiel rooms in.’

Mien moe was rooms, en daor waren der niet veul van in Pais. Te min.

Moe kende de kwaojongen uut Pais. Mien moe kende de roomsen die allemaol as maagd trouwen wollen. Elk maagie kreeg van huus uut een rol King pepermint met. Om een snoepie tussen de kneien te haolden as ze daansen gungen. Dat was de anti-conceptie, want de pil die was nog verbeuden. Kneien bij mekaar; kun niks gebeuren.

‘Wie wul now verkering met een hinkepoot? Wie wol now verkering met een Turk?’

Zo tröffen ze menare. Dat overkomp meer lu. Ze vindt menare op een gemis, en ze vult menare an.

Va warkte in Roden, bij Cordis, tot e zölf last van de kleppen kreeg en bij de fabriek vot kun.

Va kun directeur worden in Antalya. Moe wol niet met. Moe had orthopedische schoenen uut Exel van de zörgverzekering. Ze leup rechte, met een bult pien in het begun van de rugge. Ie heurden heur der niet over. Ie heurt mij nargens over. Dat heb ik van moe.

Ok met de schoenen an kreeg ze gien neie verkering sund va vot was. Stille omgang, bij toeren. Ik markte dat wel. Ik zwiege daor over. In het Turks hebben we daor een schier spreekwoord veur.

‘Aj een schaop wult beminnen moej heur stillegies van achtern naodern.’

Het had net zo goed een Drèents spreekwoord weden kunt. Achterhaold. Achter bij Zaal Boonstra heur ik gedurig geschrouw as ik met de leste bus uut stad kom. Kinder uut Pais en Roon bint niet meer rooms. Ze trouwt niet meer. Ze doet alles veur ze trouwt in de butenlocht, in de bossies bij de meuln achter Boonstra. Pepermunt komt der niet an te pas.

Beide bienen heb ik gelieke lang. Mij mankeert niks an het fysiek. Ik zie der goed uut. Dat komp deur de chromosomen van mien va en moe. Ze bint hiel verscheidend. Niks van inteelt. Frisse genen. Dat is mien gelok. Ik heb gien verkering. Ik kiek wel uut. Ik bin halal.

Tegen tien uur komp der elke zaoterdag een kwaojong in de winkel. De ogen kiek dwars deur mij hen. Altied wul e weitebrood, maisbrood, een halve knip wit en veer maonziekebroodties. Zo nuum ik de maonzaodbroodties.

Hij wul meer van mij. Ik vuul dat. In het begun gung ik hum uut de wege. Ik zörgde met de beurten dat Jantsje de stoet veur hum pakken mus. Traog of rap ofreken met de klaant. Zo doe ik dat. Ik speulde mien spel met hum.

De leste weken kiek ik naor hum uut. Hij speit niet op de stoep as aander klaanten die stoet kopen komt. Die jong hef beschaoving en hij kent manieren. Bijkaans komp e uut een goed nöst. Hij lacht en nikt naor mij. Hij lat de beurt veurbijgaon, ok as e honger hef. Daor haold ik van. Hij wul een beurt van mij. Stoet met tomaat en basilicum wul e.

Veurige weke zag ik hum veur het lest. Ik heb de bane opzegd, dat was mien belang. Nao de vekaantie gao in naor Antalya. Ik gao bij mien va in de zaak. Hij is directeur van een swienenslachterij. Toeristen huuft gien schaopen en geiten. Toeristen hebt ogen en ballen, maor ze lust ze niet. Gehaktballen wult ze en karbonade. Ik word directeur naost mien va. Ik wete alles op zien Hollaands, Grieks en Latiens, ik lere Turks aal beter.

Ik bin vot. Die jongen, met zien maonziekebroodties, die huuf ik niet. Hij woont in de Woordlaan. Hij hinkt. Lichtkaans is e rooms.

Waga Waga

Ik haold van mien man. Laot dat dudelk weden. Der is maor ien in mien levent, en dat is Willem. Wat ik in Willem zag? Ik kan het joe niet meer zeggen. Ik kan het wel zeggen, maor bijkaans liege ik. Dat giet met alles wat ik metmaakt heb. Ik weet niet beter as wat ik weet. De kinder zegt smaangs dat het niet waor is wat ik zegge. Willem heur ik der nooit over. Hij zeg niet dat ik liege. Hef e nooit daon. Willem geleuft ok alles wat e zölf vertelt. Bij mij is dat niet aans.

Willem was een lösbol. Hij had het lös in de kop. In die tied, jaoren vieftig, zolange leden al, waren der gien namen veur ofwiekings. Iederien was apart, en zo was elk gewoon.

Willem was lösaarbaiden, zo zegt ze dat in Grunning. Hij warkte waor boerenwark was en dat kun e goed. Met aander volk gung e geregeld hen café Flinthoek. Naopraoten en naodrinken. Willem kende de grèens, bij Duutslaand. Daor warkte in het veen en op de dal.

Na twee jenever, meer drunk e niet, kwam der een weddenschap over taofel. Ik weet niet meer wat de weddenschap was. Willem verleur. Hij huufde gien rondtie te geven. Hij had zegd dat e hen Australië emigreren zul, as e niet wunnen had.

Het bint merakel kleine zaoken die een mènsenleven stuurt. Ie hebt der hielendal gien weet van, al dèenk ie vake dat ie zölf kiest wat ie doen gaot.

Willem vreug niet of ik metwol. Dat wus e, daor had e niet om wedden huufd. Vier kinder hadden we al. Die gungen met. Een half jaor laoter met de boot achter Willem an. Op de Johan van Oldenbarneveld, deur het Suez-kanaal en dan nog een stuk wieder. Ach ie weet bijkaans waor Australië lig.

Willem had kwartier maakt in Waga Waga. Meer as een half uur had e niet van neud om de koffer uut te pakken. Daor, vief uur achter Sydney, was boerenwark veur

lösaarbaiders. Alles was aans in Waga Waga en toch hetzölfde.

Willem weur dagloner. Laand was goedkoop. We hadden gien geld. Het maakte niet uut of de grond duur of goedkoop was. Willem gung in de verhuur. Hij was zien eigen gerak.

Willem scheut kangeroes. Dat was zien wark. We kregen der vief kinder bij. Negen bij mekaar. Twee gungen dood, toen waren der nog zeuven. De kinder leerden Engels. Ik verstun ze niet meer. Ik huuld de mond. Willem warkte in de ketoen en in de wol. Hij kun schaopen scheren as de beste. Ien schaop in twee minuten. Wied van het record van Jacky Howe die op 10 oktober 1892 wel 321 schaopen de jasse uuttrök in zeuven uur en 40 minutes. Dat was in Alice Downs station, niet zo wied van Waga Waga.

Ienmaal bint we weerom west. Bij het schaopscheren in Exel hef de eerste pries van het snelscheren wunnen. Hij was de ienige dielnemer. De aander Drenten namen de tied, veur het scheren en veur de toeristen. Scheren hef gien haost. Veur scheren muj stille zitten.

Willem had gien zitvleis. Willem was gedurig op jacht.

Weerumme in Waga Waga kreeg ik last van de rugge en van aander botten. Ik gung hen de fysiotherapeut. Hij was niet schier, ik ok niet. Dat hadden we beidend. Johnny had rappe haanden en straffe spieren. Johnny was de tweede kerel waar ik veur de kleren uitgung. Het gung vanzölf. Johnny nuumde mij *dear*. Dat was genogt. Had ik jaoren niet heurd. Nooit.

Ik kreeg vanneis een kiend. Mary was niet van Willem, maor dat wus e niet. Mary was van mij.

Alles weten maakt hum niet gelukkig. Mij ok niet.

Willem had meer nocht van kangeroes en schaopen. Hij was mij uut zicht verleuren. Zo giet dat met negen kinder met twee in het woestijnzaand. Nao dooie kinder giet de lust uut het lief. Bij mij.

De rugge gung veurbij. Johnny verstund zien vak. Ik kun rechtop lopen en de trappe op en of. Willem leut ik bij mij binnen. Ik bin niet mal. Ik bin vrouw. Ik weet wat een minnaores te doen hef. Willem kun wel tellen, reken maor. Achtmaonds poppie. Zeuven pond, ruum.

Het was niet om het rossige haor van Marietje. Het was om niks. Willem gung vot. Hij had gien nocht meer an schaopscheren. Ik wus wel wat hum dreef: jagen. Met de dubbelloops het veld in. In Australië is merakel veul veld. Knienen en kangeroes. Hij kocht een aolde caravan en trök hum terugge in de bush. Ik bin hum niet achternao gaon. Alimentatie kun e niet betalen. Willem had nooit wat had. Ik was zien ienige bezit. Ik kreeg mezölf weeromme.

Vot gung e. Het pleug hum niet. Mij wel.

Ik redde mij der met. Met de kinder. Met het huushaolden. Vraag niet hoe. Ie kunt het mij vraogen, ik zeg het joe niet.

Johnny kneep mij in de rugge as ik het van neud had. Geregeld had ik hum van neud.

Willem tröf een aboriginal. Ik heb het van heuren zeggen. Het verbaosde mij niks. Ik huufde hum niet weer zien. Ik had alles van hum had wat ik hebben wol, wat e mij toe kon. Zunder hum, zunder die weddenschap was ik nooit in New South Wales te laande kommen. Zunder Willem had Johnny mij nooit de rugge masseerd.

Johnny trök bij mij in.

Meer as een jaor laoter bracht een aboriginal een paor leerzen. De leerzen van Willem. Hij had ze uutschopt. Willem was dood. Een slange had hum in de hakken beten intied dat e zat te poepen. Niks had hölpen. Willem was dood en begraoven in de rooie eerde.

Ik vuulde mij op slag wedevrouw. Johnny kneep mij de rugge. Mary schreide op de veranda. Ze had te lange in de zonne zeten.

Rosig verbraand.

Een maond later kwam de elfde. Een jonchie. Over een naam veur het poppie huufde ik niet dèenken. Ik wed dat ie het raoden kunt.

Scheids

Ik bin veurlichter. Ik vertel lu wat ze niet weten wult. Dat is het lot van een veurlichter. Gedurig kom ie met bosschoppen die gieniend van neud hef. Dat dèenkt de lu, dat ze niet weten huufd wat ik te zeggen heb. Ik mut ze zien laoten dat ze niet zunder mij kunt. Vrogger was dat niet aans. Ik bin als leraor begund. Onderwiezer op de legere schoel. Ik volgde een cursus hier en een cursus daor. En de kinder in de klasse kregen aal minder mien nocht. Ik wol hogerop. Elk wol dat in die tied. Elke dag de vraog an de kinder:

‘Wat wul ie worden?’ Asof ze nog niks waren. De vraog kwam op mij weerom as een tennisbal. Asof ik nog niks was.

Ik was onderwiezer. Directeur van een legere schoel huufde ik niet worden. Ik kende mien beparkings, miende ik.

Gedurig aolders om de deure die wat zeggen wollen.

Allemaol hebt ze intelligente kinder met autistische spectrum stoornis, met suker, met epilepsie, met adhd, met Creutzfeld-Jacob, met ms, met pnp, met een IQ van 120 of hoger. Ok op de legere schoele was de veuruutgang niet tegen te haolden.

Ik wol niet langer luustern. Ik wol vertellen. Ik scheuf hen de middelbaore schoel. In de klasse kun ik vertellen van atomen en moleculen, van concepten in een hedendaogse context. Elk wol scheikunde studeren als ik vertelde van halfgeleiders en van chips in de mobiele tillefoon. As de kinder uut de derde klasse het etiket van een pottie pindakeze uut de kop leerd hadden: vetten, koolhydraten, eiwitten, mineralen, dan wollen ze geliek hen de laboratoriumschoel of naor de universiteit om een bètavak te studeren. En aandere weuren ze wel mal in de kop en neisgierig nao de lessen over melk en keze.

We maakten zölf keze in de klasse. Dat weur schimmelkeze nao een tied. Veur het zowied was gooide ik de keze vot. Die schimmels en funghi zulden enkelt leerlingen van gedachten

veraandern laoten; dan wol elk op slag bioloog worden. Kinder leeft bij de dag. Wat ze vandage ziet, dat wult ze vandage. Met aolden is dat aans, dunkt mij.

De pest brak in de schoelen uut. Niet de echte vanzölf, niet de zwarte dood. De pest van zölf an het wark en eigen verantwoordelijkheid. Ik much niks meer zeggen. Ik mus luustern naor spreekbeurten van kinder over niks. De iene had het aantal hommels op dahlia's teld, een aander had hortensia's in potties met edik zet, in stee van water. De bloemen gungen dood. Wat een ontdekking! Weer een aander was hen het dolfinarium west, of had teld hoeveul rondties in het uur een goldvis zwöm bij opa en oma in de vissekom. Een vlieg die joe op de haand zitten wul, zöch een aander plek aj hum zeuven maol wegjaogd hebt. Gemiddeld, dat wel. Ach wat biezunder allemaol.

In de aovenduren volgde ik vanneis lessen.

Spreekvaardigheid en preken. Veurlichters en dominees, die hebt het mooiste wark. Ze kunt een verhaol vertellen zunder dat der deurhèn praot wordt. Het maakt niet uut of het waor is wat ze zegd. Der is altied volk dat het wel geleuft. Ik haold der van om zölf an het woord te weden. Ik zit op de goeie plek.

Sund ik veurlichter bin, bin ik met roken stopt. Dat gung vanzölf. Net of ik mien nocht uut het wark kreeg en niet langer uut de sigaret. Roken bin'k as kind met begund.

Ik keek tillevisie, zwart-wit met snei. De Duutse zender. We woonden an de grup. Daor was reclame van de Mainzelmänchen. De kinder uut Mainz. HB rauchen, frohen Herten genießen. Ik vertrouwde dat niet. Mien va rookte ok. Hij rochelde der bij met Roxy en North State. Ik prebeerde het met Dr. Dushkind. As een dokter de name geven had an tabak, dan mus het wel goed weden. Ik gebruikte ok Dr. Oetker en Dr. Schupp. Dat was ok prima. Dr. Vogel was ik nog niet an toe.

Op zaoterdag fluit ik bij de effies. Kindervoetbal. Ik bin streng en rechtveerdig. Het is schier tiedverdrief. Tied is der om veurbij te gaon; dan kan dat ok goed met voetballen en rennen. Ik bin gien goeie voetballer, maor fluiten kan ik merakel, en rennen giet mij ok goed of.

Ik maak het onderscheid tussen goed en fout. Dat is wat een veurlichter döt. Ik zit op de richel tussen wat wèenselijk is en wat lu van neud hebt. Op het veld is dat niet aans. Ik stao an de ziedkaant en ik huuf niet met andoen. Ik blief buten schot, ok op het voetbalveld. Smaangs dèenke ik dat gieniend op mien verhaal te wachten zit.

Praot mij der niet van.

Biljart

Ik bin concipieerd op het biljart. Ik zeg het maor geliek, ie hadden het toch wel heurd. Ik zeg het liever zölf. Mien moe warkte in café Kinkhorst. Klinkt as een kinderziekte, maor dat was het niet. Kinkhorst was een ziekte veur manlu. Der bint in het laand meer as drie miljoen lu die niet zunder draank kunt. Een diel kwam in Kinkhorst veur het medicien.

De stamgasten steuken mien moe an met Gewürtztraminer, Elzasser en rooie Bordeaux. Mien moe had een vrolijke dronk over heur. Ik liek op heur. Met mij kun ok lachen. Ik bin van de blauwe knoop. Een blauwe maandag heb ik bij *agovv* speuld, maor mien linker was te slap. Keepen kun ik niet. Ik bin overstapt op dèenksport.

Mien moe warkte in de keuken. Over heur gehaktballen wordt now nog praot. Ze warkte tot an slutingstied; van de keuken. Nao tien uur bracht ze de tied tot bèregaons tied deur in de gelagkamer. De ofwasmachine dreide op volle toeren en de glazen an de tap schoemden over de krage hen.

Niet elke aovend, maor vaker as iens in de maond kwam ze op de rugge te laande, of op haanden en voeten, op het biljart. Warm was het daor. Warm as het leistienen plattie naost mien huus nao een hiete zummerdag. Het strakke laoken was gruun en het was hiel, gien scheuren. *Pikeren verboden* stun op een bordtie aan de kaant, en elk die de keu vastpakte huuld hum an die regel. Veur wie niet wet wat pikeren is. De keu verticaol met de stootpunte naor het laoken, om rakelings de ballen langs te steuten. Der is een kaans dat ie de bal raakt, dat mut ok, en dat ie tegelieks, -een picoseconde laoter- een ladder in het laoken maakt. Bierling is daor bliede met, de cafébaos niet. Op het biljart nooit de keu recht naor beneden steuten; schuuns naor veuren geern.

Kinkhorst was gien stille kniepe. Kinkhorst was veur stamgasten, een kroeg viefhonderdientwintig meter buten

Zuudwolde. In het hiele laand bint der minstens twee plekken met die name; Zuudwolde. Ie kunt an de reize om het café te vinden. De name van het café is veraanderd en liekt niet langer op een kinderziekte.

Het waren gien laandlopers in het café, niet allent lu die van de steun leefden. Het waren mèensen, miest mannen, dat wel, as joe. Niet as mij.

Hollaandse metzingers. Piet en Zwanet, Henk en Lenie, Johan en Rika, Arie en Koosje dat waren de artiesten in de juke box, de jeukboks. Veur een kwartie klunk deur het café: 'Daor in het bietenveld,' of 'Maak mij de deel iens schoon.'

Mien va was ien van de gasten. Op het biljart hef e mij maakt, nao een fles rooie port, met elk der om hen, as was het *de anatomische les* van Dr. Nicolaes Tulp (1632) van Rembrandt van Rijn. Het publiek mien ik. In mien moe zat het levent der genogt in. Starker, der weur nei leven maakt. Ien kwartie was genogt veur de conceptie. Pikeren kwam der niet an te pas.

Ik kan daor dramaotisch over doen: dat ik in het openbaor en met een bult kerels, met allemaol een dikke snee in het oor as kiekers, verwekt bin. An het ende van mien puberteit, doe therapie in de mode kwam, he'k daor nog evies metspeuld, met die gedachte: dramaotisch doen.

Dramao gef andacht en daor hef een gezond mèens niet gauw genogt van.

Elk die *mother f**** schrouwt – excusez le mot- kan klappen in de muut zien. Daor is niks neis an; andacht trekken met smerige praot. Ie schiet der niks met op. Nao een jaor of wat is die smerige praot normaol, en zeg elk het asof ze nooit aans zegd hebt.

Elk spelt het woord *poes* met een u in de midden.

Ik kreeg klappen omdat ik een jong uut de vijfde klasse *rooie* nuumde, elk deed het, èn de jong had rood haor. Ik had mien les leerd, ik huuld de mond as ik wat zeggen wol. Ik

huufde gien aandacht meer met zoveul publiek bij zinloos geweld.

Een bult manlu hebt een kort lontie. Ze mut wat om dat te compenseren. Een psycholoog kan uitkomst bieden. Niks mis met. Ie kunt ok een hond nemen en an de kuier gaon met joen verlengstuk. Ie kunt biljarten gaon. Zinloze liefde is dat.

Niet lange wol ik mij op het pad van de hulpverlening de weg zuken. Ik heb gien kort lontie. Ik dèenke nao veur ik wat doe. Niet dat het daor altied beter van wordt. Weerom kieken helpt niet.

Gieniend kun ie anspreken op plek en tied van bevruchting, van de zwemtocht van viefhonderdduzend spermatozoën per keer hen ien of twee eicellen. De dieling van stamcellen in een morula, de innesteling van de blastula in de baarmoeder, de grui van de blastula an het andere ende van de navvelstreng, het omdreien van het embryo in het vruchtwaoter, het schoppen en stennen van het poppie, het persen en het poepen. Ie hebt der gien andiel an had.

Ok biljarten zit, zowied as de wetenschappelijke kennis angiet, niet in de chromosomen; bijkaans in het junk-dna, maor wisse is dat niet.

Mien va was een clevere kerel. Hij had nargens spiet van, niet van biljart nao half tien, niet van niet-pikeren, niet van Spätauslese en Beerenauslese op zien rekening. Mien va had ok gien spiet van mij. Dat is hum te priezen. Dat mien moe mij allent grootbrengen mus, dat was minder. Ze hef het knap daon.

Ik ken gien spiet. Dat heb ik van va.

Spiet is een onvruchtbaore emotie. Gieniend schöt der wat met op. Het minste diegene die spiet hef.

Krek op mien eerste verjaordag gung Kinkhorst dichte. De aordigheid was der of. De cafébaos was dood. De gemiente wol dat alle steuntrekkers an het wark gungen veur de uitkering. Allent van ambtenaoren en intellectuelen kan een

café net buten Zuudwolde niet bestaon. Het eetcafé was nog niet utvunden.

An het ende van de puberteit had ik het vwo achter de rugge. Ik was klaor veur het levent. Ik weur inloot. Ik leerde veur dokter, ik weur gynacoloog. Ik gaf mien moe wat ze niet had had; een leistienen veranda met vloerverwarming. Ze maakte gehaktballen veur mij tot ze te aold weur om te bakken en te braoden; om te koken.

Met dat ze aolder weur had ze verlaangst naor de oorsprong. Dat ken ik ok, op zuuk naor de haven. Ik kreeg genogt van mien gynacologentaol:

‘Doe uw slipje maar uit.’

Of een vromere variaotie veur geriffermeerde en orthodoxe moslima vrouwlu;

‘Legt u uw slipje maor op de stoel.’

An de mond van de klaanten kun ik al raoden wat mij te wachten stun. Zunder het witte of het grune boekie kun ik kat spellen.

‘Leg joen sluier maor op de stoel.’

Daor huufde ik de spiegellamp niet veur op het heufd zetten.

Van de arboregels mus ik bij inwendig onderzuuk altied een mondkappie veur. Dat speet mij niks. Sund ik gien vrouwendokter meer bin, kiek ik vrouwlu nooit meer in eerste blik hen de mond en de lippen. Ik zuke contact met de ogen.

Ik kocht het café. Ik leut der een neie keuken inzetten. An de gevel timmerde ik een brettie: port natum.

Ik vund een maagie van twintig dat serveren kun en een goed gesprek in huus had over kunst en ethiek. Ik vund een schiere dertiger veur de bediening met affiniteit veur snooker. Met moe vund ik mien plek van bestemming in de keuken. Ik huuf daor gien publiek.

Wat ik het liefste klaormak?

Wat dèenk ie wel!
Ik loop niet met alles te koop.

Kashitu

Ik bin overal. Ik bin op eerde en in de ruimte. Ik klik op <http://earth.google.com> en de wereld dreit mij in de rondte. Met de moes in de haand dèenk ik mezölf een eulifant. Ik stampe met de voeten op de vloere van het maandtie onder mien luchtballon. Onder mij dreit de eerde naor mien wèens. Ik zie plekken op het computerscharm waor ik nooit west bin. Ik zie plekken waor ik niet hen gaon zal. Uruzgan, daor heb ik niks te zuken. Ik bin der niks kwiet.

Mien onschuld bin ik kwiet. Ik drei de globe en ik laand rechtstandig naor beneden. Coördinaten 14° 59' 45,02" S en 22° 40' 45,02" E. De meridianen met de juuste plek van bestemming.

Van de plek waor mien onschuld achterbleven is, kan ik vanuut de hemel contouren tot op twintig meter in de rondte bekijken. Ik zweve boven Afrika, net onder de evenaor.

Van boven naor beneden op de kaort löp de Zambezi. Donkere blauwe streep; het water slingerend deur honderd kleuren gruun an weerskaanten op de briede oevers. Ik vlieg op 35,22 miles boven het water, boven de negerhutten in de *flood plain*, boven de wadden rond de Zambezi. Op de rechteroever lig Mongu, op de linkeroever, ruum vieftig kilometer wiederop naor het noordwesten lig Kalabo op een zaandbult in Barotselaand.

Ik zie wat ik niet zag toen ik daor veur de eerste maol laandde. Zo giet dat. Ik keek om mij hen. Ik was ziende blind op plek van bestemming. Op de wereldkaort zie ik dertig jaor laoter, ienmaol vertrökken, wat der was.

Der is in de wereld meer te zien as een mèens vatten kan. En wat niet in het verstaand komp, blef slaopen in het achterheufd tot op een tied de deure lös giet en herinnerings vanneis een kleur kriegt. Waor ik was, in Barotselaand in Zambia, dat was hetzölfde as waor ik votkwam.

Hetzölfde as op Erica an de Verlengde Hoogeveense Vaort. Toen was alles nei en onbekend, vertrouwd as stil verlangen. Ik glied achter het beeldscharm in het aolde en vertrouwdde.

De zaandrug tussen Zambezi en de grèens met Angola, met een douane bij Sikongo, is as de Hondsrug tussen Grunning en Erica waar ik de wereld binnen kwam. Kalabo het dörp an de rivier an het ende van een bult tropenzaand as Stad op de Hondsrug. De Luanginga, een Drèentse Aa, snedt deur de zaandrug. Het was der dreug toen ik daor ankwam. Ik was het ienige gruun tussen laandties met sorghum, pinda's, maniok, gierst en zute eerpel. Het gewas leek niet op tarwe, mais, pooteerpel en sukerbieten. Daor was gien haver, gien gerst en gien rogge. Alles leek aans. Ik keek mij de ogen uut.

Op de computerkaart uut de hemel zie ik hoe gruun het laand was, wiederop, waar ik niet te laande kwam. Het achterlaand was dichtebij en toch zo wied vot. De hiele wereld lag in Kalabo om mij hen, maor ik kwam niet wieder as schoel. Ik stund veur de klasse en keek naor domme negerkinderties die op mij te wachten zaten. Dat was mien onschuld.

Mien onschuld zat een klasse leger op de hbs. Greetje was blieven zitten in de derde. Ik gung over naor de vierde. Dat muide mij, niet dat ik overgaon was, maor dat ze niet metkwam naor mien klasse. Ik much heur geern. Ze was mien pygmalion. Ik had heur maakt tot een beminde. Ze was een beeld en niet een warkelijkheid.

Ik huuld van heur zoas een puber haolden kan van wat onbereikbaor liekt. Ik huuld van Greetje as van dreumen die een puber scheppen kan in het woelig heufd, lös van meuglijkheden, lös van beparkings. Het maagie van 1,63 m was mien warkelijkheid. Ik was krapan 1,72 m.

In de vierde keek ik van ofstaand naor Greetje in de derde klasse. Enkelt in de pauzes en in het fietsenhok zag ik heur. Ze preut met Hedwig en Marian, ze preut met Theo, met

Martin, met elke jong die meer weet had van de wereld as ik. Ik kwam net kieken. Elke dag heurde ik dat ik net kieken kwam.

Bij toeren lachte ze naor mij, zo wol ik dat. Ik was benauwd en vuulde mij enkelt op gemak in de wereld die ik zölf maakt had. Met een aander had ik niks van doen. Dat muide mij niks. Mien binnenwereld was mien paradies waor alles meuglijk was. Adam en Eva en de boom van kennis. De boom van goed. De prachtige tuun waor water onder langs stroomde.

Ik keek van ofstaand naor de natuur. Het merakel grote en het merakel kleine dat had mien liefde en het diel daartussen was te groot veur mij. Ik leefde veur atomen, elektronen, ionen, veur zuren en basen, en veur redoxreacties.

Het universum met votvliegende melkwegstelsels, quasars en verschoevings van infrarood locht huuld mij van de straot en uut de natuur. Ik verkeerde achter mien bureau en keek naor plaaties over krablevels en tiekenings van moleculen. Ik dacht an Greetje, met Greetje op een verre planeet waor het levent ienvoldiger wezen zul. Op die planeet van mij waren enkelt linksdraaiende sukermoleculen en rechtsdraaiende amino-zuren, net aansom as hier te laande. Spannend was dat.

As ik achter de dingen kieken wul en met de neuze op de kaart de weg zuke, veraandert de wereld op het beeldscharm in een kleurenwolk met uutlopers. Ik daal of naor 33.100 feet. Dat is omtrent tien kilometer tot an de grond. Zo hoog vliegt hieteluchtballonnen zeldzaam. Ik vliege.

Dichtebij veraandert de eerde in een schilderspalet. De pixels op het scharm verbargt wat der te zien is. Het oplössend vermogen van de techniek lat mij in de steek. Enkelt raoden kan ik wat mij in de muut komp.

Ik mut zölf een bield maken uut de miljoenen dots op het scharm.

Ik maakte mij een beeld van de wereld. Ik fietste hen en weer tussen school en huis. Ik beug over de leuning van de brugge over het Oranjekanaal. De weg was een fietspad met losse tegels, met eikbomen aan weerskanten van de straat. Met berken op een heuvel bij Zuidbargoed. Ik zag Greetje achter elke boom. Van elk boeren erf blafte een hond mij na. Ik was een scheitert. Ik beet niet weeromme.

Elk zöt wat e zien wul. Elk zöt wat e bevatten kan. As ik naor de vijfde klasse overgaon zul, dan kreeg ik een neie fietse van mien va. Ik zag elke fietswinkel. Een fietse met versnellings, dat leek mij wat.

Ik zag elke kantoorboekhandel met pennen en schriften, met puntensliepers en met gum. Ik zag boekwinkels met kraanten en boeken. Aander winkels zag ik niet. Ik kende gien kledingwinkels. Vraag mij niet naor restaurants. Ik wus de cafetaria's niet. Ik kreeg gien buusgeld veur patat. Wat gien neudzaak was, bleef buten mien blikveld.

Vanuut de heugte zie ik de straten, de hutten. De BOMA, de Bantoe Overseas Military Administration, met het postkantoor en de gevangenis. Ik zie het ziekenhuis in de bochte van de weg. Ik zie de huizen rond de school. Daar woonde ik, het leste huis in de hoek van de *teachers compound*. Het aluminium dak maakt op de kaart een witte vlekke in het gele zaand. Ik zie het pad van huis naor school en weeromme.

Wiederop is de landingsbaan. Ik zet mien luchtballon an de grond. Hitte slat mij in de muut. Ik krieg het warm; as vuul ik mij betrapt met disse uutstap naor wat ik niet meer wus.

Niet elke herinnering huuft naor boven kommen. De mieste zaaken kuj beter rusten laoten met het oog op vandage en morgen. Miestentieds huuf ie gien muite te doen het goeie te weten en wieder te vertellen. Bij toeren komt minne herinnerings boven en stroomt ze as gruungele gal over de kaart.

Op de Hondsrug haalde ik mien diploma. Opstap veur een wieder leven. Ik verleur mien pygmalion. Greetje woekerde wieder in onmachtige dreumen. Ik huuld bij mij wat ik nooit vaste-haolden had. Mien heufd leut niet lös wat ik nooit had bezeten. An het ende van de Hondsrug kun ik vanneis met mien reis begunnen. Ruum vieftig kilometer wiederop gaf Stad mij alle kaansen.

Ik had een fietse van een jaor aold, zunder versnellings, en een plattegrond van Grunning. Een aolde kaart met water in de Westerhaven, met aander plekken die niet meer in het echt bestunden.

Het was vertrouwd, ok op Erica was de wieke van de Haovenstraot dempt. Elk wus nog waor het water was.

In dit moeras van de onbekende stad op de grèens van zaand en klaai kun ik op pad. Ik wus de weg van alma mater naor mien kamer. Ik kende een enkele Konga's bar in de Poelestraot. De wichter an het aander ende van de toog, ik kende ze niet. Ik zag ze praoten. Niet met mij. Enkelt stompies keerzen op de bar en bakkies zolte pinda's. Nargens was groot locht. Ik zweeg en keek. Ik zag mezölf in het duuster in de spiegel achter de bierkrane. Op mien eigen planeet was het levent een stuk aangenaomer.

Ik tröf mien Alie en mien Irma, ik tröf mien Anneke en Els, ik tröf mien Dina, ik tröf mien Jannitra en mien Jantsje, en onder mien haanden veraanderden de wichter in stien.

Ik was een koele bieldhouwer, onwetend van het juuste gerak om warmte uut een mèens te haolen.

In de braandende tropenzun wacht lu op de air strip op de retourvlucht. Een negerin hef een poppie op de arm. Met een lepeltie voert ze heur kindtie poeiermelk van frico-domo uut Beilen. De zwaore zwarte börsten spant heur achter de chitenge. Het haor stek in kuunstige vlechten onder een regenkappie vot. Zwart naaigaoren haoldt het haor bij mekaar. Dat zwarte naaigaoren hebt ze hier niet uutvunden.

Ze gebruikt wat uitvonden is. Heur blote voeten steekt in rose badslippers.

Beschaoving komp overal; in plestiek en in blik. Ik kiek om mij hen. De hiele wereld is onherstelbaor verbeterd.

Zaand stöf omhoog as het vliegtuug de motors raozen lat. Rolls Roys tilt de vogel omhoog, vot van hier. Der is gien weg weeromme.

Ik loop van het vliegveld vot, rechtsof het zaandpad op, de bult naor beneden. Veur mij en onder mij lig het dörp.

Kalabo.

Rechts de begraofploats met in een vaas een toef dreug grös en een plestieken tulp. En wieder zaand, veul zaand. Naost elke hut een magere hond. Honden blaft hier niet. Ze biet niet.

Ik kom veurbij de ofslag naor de BOMA en het pont over de Luanginga. An de overkaant ligt een wildpark met leeuwen, krokodillen, gordeldieren, antilopes, slangen, gnoes en aander gevaorlijke dieren die ik uut de dierentuun in Emmen ken.

Het ziekenhuus kent gien bezoeken. Elk was altied overal op visite, rond het bère van de zieken, bij hongerigen en altied overal bij starvenden, rond de begraofplaots. Van het ziekenhuus hen de hemel, meer as het zaandpad over was niet neudig. Starven was makkelijk in de tropen. Gieniend had daor muite met, leek het.

In Stad störf staodigan het kind in mij. Ik was hardnekkig. Ik zag allent reageerbuisies, retorten, pennenwinkels, boekhandels en bij vlagen zag ik een café an de binnenkaant. Ik leerde liever as dat ik leefde, zo liekt het as ik weeromkiek. Leren was mien leven. Ik gung hen Afrika om de brugge te zien, om de brugge naor grootsheid over te steken.

Ik wus niet wat ik mij anhaalde.

Dat is oens geluk; dat we niks ankommen ziet. Het levent wes zölf de weg naor het onbekende. Ie weet niet wat ie van

zins bint om te doen en nao te laoten. Alles wat liekt op een plan is bedrog. Der is gien schepper. As der een schepper weden zul, dan bin ie het zölf.

De weg bög naor rechts, een rotonde veur twee, drie auto's op een dag. Wiederop de *primary school* en dan de poort naor *Kalabo Secondary*. Ik wul de poort deur, ik aorzel.

De schoel was niet het begun van de kinderdood. Mien onschuld kreeg een kans buten het terrein van kennis en veuruutgang. Starven is makkelijker buten de muren van de schoel.

Ik zuuk het graf waor ik uut opstaon bin. Ik zuuk het graf waor ik mien onschuld begraven heb. Het liekt asof ik weeromme mut hen de plek van de daod.

Ik loop linksof het smalle pad laangs. Het zaandpad naor de Luanginga, naor de plek om te zwemmen en te wassen in tied dat der gien water uut de leidings kwam. Intied dat de schoel in onstuur was deur gebrek an benul en aander zaken. Ik wus hoe as het beter kun in de wereld; ik was onmachtig.

Rechts van het zaandpad de akkers in leeglaand. Zwart zaand met akkerties tomaten, mais en riest in braandende zun. Wiederop Kashitu, dörp van negerhutten met strooien dak, en met de winkel en de bar van Konga met keerslocht en een plaoten-speuler op batterijen; witte kat veur James Brown daansmuziek in duustere nachten.

Ik heur Febby roepen met heur schelle stemme. Ze roept mien naam vanuut het kindergraf. Ik kiek in de rondte. Ik zie heur niet. Ik heur heur stemme, ik zie heur niet. Onschuld giet niet in ienmaol vot, maor woekert wieder in bange dreumen.

In Stad wus ik elke automaat veur kapotties. Ik huufde niet. Veur ik tot daoden kwam was de verkering weer uut. Elke automaat herinnerde mij an mien stille verlaangst. De daogelijkse dingen weuren ofleidingsmanoeuvres veur basaole driften.

Ik keek om mij hen, maor ik zag niks. Ik zag de Grote Markt, de Vismarkt, de Poelestraot. Ik fietste hen Sluuskade en gedempte Westerhaven. Daags was ik in een leslokaol en maakte ik sommen over thermodynamica. Van warmteleer wus ik de formules en de integralen. Meer wus ik niet van warmteleer. Ik kreeg mien bul. Met genoeg leut de universiteit mij gaon.

Febby was het begun van schuld die van mien scholders gleed. Mien onschuld was *the white man's burden*. Mien onschuld was de dreum dat ik de wereld veraandern kun. Dat heurt ok zo aj kind bint. Ik had mien kinderdreum.

Mien dreum was maakt van zulverpapier-veur-arme-negerties. Die melkdoppen waren mien kapitaol om winst met te maken. De ien gef het geld uut an beleggings en wint en verlös. Het saldo op de rekening gruit en krimpt. Dat is de lust, dat is de driefveer, dat is de onschuld en de ambitie waor alles met begunt.

Mien onschuld was barmhartigheid en ootmoedigheid en harmonie. Woorden die ik spannend vun. Ik wus niet wat ze betiekenden.

Ik zie de zaandvlakke naost het leslokaol. Het voetbalveld. Ik mus met andoen. Ik speulde, rende tussen de zwarten. Ik miste elke balle. Schoppen kun ik niet, trappen kun ik niet.

Ik dreumde van een betere wereld.

Nao de eerste helft huufde ik niet langer met andoen. Ik stun aan de ziedlien op bekend terrein. Ze kwam bij mij staon. Mij bijstaon.

Febby röp mij hen Kashitu. Ik heur heur stemme. Bij heur mag ik thuuskommen. Ik kun wel tegen verlies, dat miende ik. Ik gao met heur met. Ik vind mien plek van bestemming in heur karige huttie.

Febby leerde mij de Afrikaanse wetten van de thermodynamica. Ze had gien sommen en gien integralen van neud. Febby wus onder het dreuge grös op het dak van heur huttie

alles deur heur zinnen. Ze leut mij pruvén an wat de hbs mij niet serveerd had. Ik was een vlotte leerling.

Ik keer weerom uut Kashitu. Konga's bar laot ik rechts liggen. Ik laot de Luanginga achter mij. In de kostschoel loop ik laangs leslokalen. Gien glas in de ramen. De banken staot schief. Op de vloer lig zaand van jaoren. Ik tel mien stappen. In het kabinet staot mien klompen onder stof.

Weerom op de Hondsrug en omstreken pak ik het vertrouwde stiel. Op de akkers stiet rogge, tarwe, gerst, mais. Wiederop eerpel en sukerbieten. Ik mis weegbree, zuring, korenbloemen en klaprozen. In een paar jaor raakt veul vot.

Ik stap de klasse in.

In de klaslokalen zit kinder te wachten tot ik mien bosschoppen uut de tasse pak. Ik vertel van wiesheid uut boeken. Mien kastdeur naor de kennis van de wetenschap stiet wied lös. Drèentse kinder zit op mij en op mien geleerdheid te wachten, dat dèenke ik. Ik geleuve in mien missie.

Ik maak sommen over luchtballonnen. Over hiet gas en uutzetting van lucht. Pas as het verschil in temperatuur binnen en buten de hieteluchtballon 85 °C is, dan wul de maand omhoog. Pas as de temperatuur oplöp kun ie de wereld van boven bekieken. Van Febby zeg ik niks. Gieniend die me der naor vrag.

Op een laandweg met een sloot an ien kaant, daor achter frisse weilanden met bont vee in het grös en zwart zaand en lillikke stienebulten an de aander kaant, daagt ze mien onschuld uut.

Vanneis.

Ik was een kiend en wus niet beter.

Ik was de wereld an het veraandern. Aal meer kwam ik te weet. Mien kennis steeg naor grote heugte. Ik kun in de diepte kieken.

Ze pakt mij bij de haand. Ze wet wat ik van neud heb.

Sund de tropen had ik gien hartstocht vuuld. Ik had gien verlet, ik was vanneis een kind dat speulde met atomen en moleculen. In de late aovend keek ik naor de steerns en naor planeten lichtjaoren wiedz, waor alles zuch in spiegelbeeld ofspeulde.

Ze wet wat ik wul, ik bin onkundig van mien verlaangst.

In het natte grös, in het dreuge grös, in een karige hut met uutzicht op de wereld van vrije vogels en aander wild, lat een aander Febby mij de ziedkaant van de wereld vanneis zien. Ik heb gien tied om te schrikken. God zij met ons. De locht is nei en onbekend, vuld met vertrouwd verlangen.

De schoelklasse vertöl ik van retorten en reageerbuizen, van het Doppler-effect en verschoevings in het infrarood. Ik schreef de begunsels van de warmteleer met grote halen op het bord. Ik kun mien kennis kwiet. Witte kinders waren net zo dom en net zo knap as negerkinderties.

Ik verleur de lengtegraoden en breedtegraoden uut het zicht. De wereld an disse kaant van de evenaar was niet aans. Ik was teleursteld, en oplucht nao verloop van tied. De wereld was niet langer te groot veur mij. De wereld was niet langer mien spiegelbeeld.

Ik zit te zwieten op de stoep van het teachers huus. Olifantengras zweit tegen het dak. De zun giet zakken en nemp de hitte met. Het blef nog maonden dreug. Ik lees een boek over zwaortekracht en magnetische velden. Deur het hiete zaand komp Febby met een poppie op de rugge. Blote voeten. Ze klapt in de haanden. Ik gao staon. Ik klappe zachties. Ik buge. Zo groet we mekaar.

‘Weet ie nog?’ zegt heur zwarte ogen.

Ik weet niet of ze dat zeg. Ik lees het.

Ik weet nog van toen, altied weet ik van toen.

Ik weet nog van de dagen en de nachten in het open veld. Regen en snei en bij toeren een vos of een koppel wild fladderende eenden.

We waren overal in het laand. Elk dier in het vrije veld leuten we schrikken.

Ik las over liefde en hartstocht, ik las familieromans, ik las streekboeken en boeken met erotiek en bijkaans met pornografie. Ik las boeken zonder een bladziede omme te slaon, zonder een boekwinkel te bezuken. Ik las heur van kaft tot kaft in spiegelschrift.

Febby vrag een bijdraoge. Ze wul een rok, een blouse. Ze vrag om een deken op bère. Ze hef wèens. De poeiermelk laot ik in de kaste.

Ik geef heur wat ik heb. Zij leut mij zien wat ik in huus heb. Ik kun kwiet wat ik in huus heb.

Met lege haanden laot ik heur gaon. Het kind op de rugge slap an ien raom deur. Kashitu is goed veur heur.

Kashitu was goed veur mij. Ik heb een kind begraoven in Kashitu.

Nao schoeltied las ze mij van kaft tot kaft. En nao een jaor of wat had ze het boek uut, leek het. Ik was op de helfte. Ze deed het boek op slöt as was het een staotenbiebel nao de zundagspreek.

In een maandtie onder een luchtballon gung ik weeromme om verhaol te halen.

Van de plek waar mien onschuld achterbleven is, kan ik vanuut de hemel contouren tot op twintig meter in de rondte bekijken. Ik zweve boven grös en heide, boven de evenaor.

Het leek asof ik weeromme mus hen de plek van de daod. Ik sprak van barmhartigheid, van ootmoedigheid en harmonie van al die woorden die ik niet duden kun.

As ik votvliege zweit zwarte Febby mij niet uut. Ze hef een kind verleuren. Ze hef een graf in Kashitu. Zo giet dat in warme laanden. Lu ligt daar niet wakker van. Lu zuukt gien verhaol.

En van die blanke Febby kreeg ik een brief weeromme met barmhartigheid, met ootmoedigheid en harmonie. Ik wus wat dat betiekende.

Ik dèenk mezölf een eulifant. Ik stampe op de vloere. Ik stampe met de voeten op de vloere van het maandtie onder mien hiete luchtballon. Ik huuf het graf niet open laoten. De deksel mag dichte op wat west hef.

Het duurt gemiddeld acht jaor veur een lief tot skelet verwordt. Smaangs duurt het nog langer veur de botten van verleuren onschuld uut mekaar valt. In de tropen duurt dat niet zolange. Dat weet ik. Meer huuf ik niet weten. Zeg mij niks.

Alles weten maakt niet gelukkiger. Maor wel zeg dat gelukkig weden het heugste is wat ik bereiken mut?

Ik zeg dat niet. Ik kiek wel uut.

Ik heb alles.

Niks bin ik kwiet.

Water

Water is H₂O. Ik kan dat weten, ik heb der veur deurleerd. Ik bin professor. Die titel is niet bescharmnd. Elk kan zuch zo numen. Het maakt mij niet uut. Ik gebruik de titel in mien publicaoties, ik schrieve veul, en ok as het wieder te pas komp, nuum ik mij professor.

Het komp meer as iens te pas. Dat is een veurrecht. Smaangs komp het niet van pas, dan mut ie as professor meer betaolen as een ander, maor dat is dan zo. Ik kan het joe anraoden, net zoveul bijleren tot ie komt waor ie wezen wult.

Van water weet ik merakel veul te vertellen. Zowat alles, maor veul ok niet.

‘Alles weten maakt niet gelukkig,’ zeg mien vrouw.

We hebt gien geheimen veur mekaar.

Dat is algemien bekend; wat ie niet weet, dat weet ie niet, daor huuf ie gien professor veur weden.

‘Hoe meer as ie weet, hoe minder as ie weet.’

Op de middelbaore schoel heurde ik die woorden van de leraor scheikunde. Dat was genogt. Toen wus ik wat ik worden wul: professor in de scheikunde. Dat beroep kwam het dichtste bij mien kinderwèens: uutvinder worden.

‘Wat wul ie worden?’ vreug mien va.

‘Uutvinder,’ zee ik.

‘Prima, vent, goed vak,’ zee va.

‘Wat mut ik uutvinden?’ vreug ik.

‘Wat der nog niet is, dat kun ie het beste uutvinden.’

Ik begunde.

Miestentieds is der maor een onbenulligheid veur neudig om richting an het bestaon te geven. Op het eerste gezicht een onbenulligheid vanzölf. Die iene lösse opmarking van mien leraor scheikunde, en de richtinganwiezer van mien toekomst wees een ander kaant op. Mien va had dacht dat ik handelaar worden zul. Dat zat in de familie, of avonturier.

Dat gung niet deur.

Veur mij was het zo dat ien opmarking van een mèens, die mien vertrouwen had, genogt was om mien toekomst te bepaolen. Op vakgebied vanzölf.

De vrouwe heb ik zölf uutzöcht, daor had ik gien hulp bij van neud. Of dat veur aander ok zo is, dat is onderwarp van onderzuuk. Ik duur daor wel hypotheses tegen an te gooien. Daor heb ik het geern een aander maol over. Ik praot om liefsten over water.

Elke morgen bij het scheren word ik al bliede. Niet allent dat ik weer wakker bin, daor komp ok een maol een ende an, of dat ik de baord der of krieg, maor ok om het water uut de krane. Ik zal het joe uutleggen.

We hebt een luxe wastaofel met luxe kranen. As ik de hendel naor veuren haal, komt der kaold water uut de krane. De ketel stiet op de eerste verdieping. Het duurt 3,45 liter veur het water hiet uut de kraan komp. Het is verspilling, maor ik heb dat der geern veur over.

Het kaolde water soest deur de leidings en as het water warm is, veraandert de toonheugte. De kraan zingt een hoger lied. Onder het scheren fluite ik stillegies met.

Kiek, die veraandering van geluud komp deur de legere viscositeit van water bij hoge temperatuur. Warm water stroomt rapper deur de leidings as kaold water. Ie mut van de kraan ofblieven om het te kunnen meten. Pak een litersmaot uut het keukenkastie en laot die volopen. Kiek hoeveul seconden dat duurt met warm en kaold water.

Kiek, an die dingen, daor heb ik merakel veul aordigheid an. Het is natuur en het is wetenschap *pur sang*. Daor dèenk ik an as ik mij snied bij het scheren en de ziep votspuul; met water, met hiet zingend water.

Omdat der zo weinig te weten is van zo veul, besleut ik al vrog dat ik veul weten wol van weinig. Ik had ien zeldzaam molecuul kiezen kund, adamantaan bijvierbield, of para-

hydroxytolueen. Van die moleculen had ik alles kunnen leren, of van de warking van locht met een golflengte van 750 nanometer.

Nano dat betiekt dwerg. Een nanometer is een dwergmeter. In ien meter kun ie duzend miljoen dwergmeterties kwiet.

Ja, wisse, disse wetenschappen bint niet altied makkelijk te volgen aj der niks van weet. Ik laot mij daor niet deur stoppen. As maor iene begrep wat ik zeggen wul, dan is mij dat genogt. Der is meer vreugde in de hemel over iene die het snapt as over duzend die het niet snapt. Ie kent bijkaans dat boek wel waoruut ik citeer. Al is der maor iene die het kent.

In de scheikunde bint der genogt onderwarpen om de tied nuttig en aangenaom met deur te kommen. Ik vuul veur water.

Water is een daogelijks molecuul, elk kent het en 39,51% van lu die op de Herestraot vraogd wordt, weet de ofkorting van waoter: H_2O . Ik nuum dat de molecuulformule. Dat is dichter bij de ofspraak van de chemici. Wij praot niet van ofkortings, wij het het geern over het gehiel. De wereld is al verbrokkeld genogt.

Scheikunde liekt een preciese wetenschap, maor dat is niet zo. Wij weet merakel veul, veur oens doen, maor meer as dat wat we weet, we niet. We leert mekaar goeie vraogen stellen, en daor giet het om: niet allent in de scheikunde, ok in de aander beslommerings tussen geboorte en dood. Chemici hebt meer nocht an vraogen as an antwoorden.

Ontvangenis begunt in water. In een oplössing van warm zolt water. Het kind klotst in het vruchtwater. En as de vliezen breekt, dan stroomt het zolte vruchtwater vot as ankondiging van nei leven. Mooi vind ik dat.

Der bint religies waor doopt wordt. Water over het heufd, of hielendal onderdompeling. Smaangs vaker as ienmaol. Wederdopers kriegt gien genogt van water. Geliek hebt ze.

Niet allent geleuvigen haoldt van water, ie kunt der wien van maken aj der genogt aander stoffen bij doet, ok dichters en bloemisten haoldt van water. Ik nuum de bloemisten omdat ik geern vertellen wul van mien vrouw. Ze döt merakel mooie dingen met water.

De vrouw hef een volkstuun met bloemen. Der bluit dahlia's, crocosmia's, floksen, papavers, malva's, geraniums, anemonen, anthuria's, longkruud, gerbera's, hortensia's, hartjes, agapanthus, zeeuwse knopen en helléborus. Al die bloemen hebt water van neud.

Der is niet altied water beschikbaor. De verhuurder van het laandtie hef het krap met de leiding. Wie te late is, die vindt de bodem van de putte. De plaanten verdreugt as het niet regent. Ik kan dat duden met osmose, met turgor en oplössings van zolt in grondwater en spanning op de celwaanden. Ik kan uutleggen wat der met water en de plaant gebeurt as het vriezen giet.

Wat ik maor zeggen wul: water is hiel gewoon, en in al zien alomtegenwoordigheid kan het merakel kostbaor weden.

Die heufdpries van belangriekheid is geliek de overienkomst met liefde en harttocht waor dichters het over hebt.

Mien hart stroomt over, dicht ze.

Dat bint de riemelaors.

De echte dichters maakt der meer wark van. De echte poëten kiekt naor het water achter het water, en daor begunt de overienkomst met geleerden.

Ik hebbe dichters merakel hoog. Het liekt bij toeren of ze meer inzicht hebt in de materie as ik, as wij professoren die der het vak van maakt hebt om de geheimen van de natuur te verklappen an het gemiene volk.

Dichters en filosofen zegt wat ik in het laboratorium bedèenke. Ie kunt nooit tweemaal zwømmen in de dezölfde rivier, dat zee Heraclitus van Efese (ca 500 veur Chr.) meer as tweeduzend jaor leden.

Der in stappen, zee de Griek. Bijkaans kunden lu nog niet zwemmen in die tied. Kiek, dat weet ik now weer niet; of ze kunden zwemmen, de aolde Grieken en de aolde Romeinen, de aolde Osmannen.

Panta rhei kai ouden menei, alles beweg, niks blef hetzölfde. Ok van Heraclitus. Dat zie ik ok nao meer as dertig jaor professoraat. Wat dat angiet bin ik een late leerling.

Droom ik of stroom ik? Dat haoldt mij bij toeren gaangs.

Collega professoren kiekt me smaangs wat schieve an. Daor heb ie hum weer met het dichterlijke water, dat zegt ze niet, maor ik leze het van het gezicht. Ok een professor hef een diploma veur lichaamstaol.

Een professor is een gewoon mèens met biezunder gaven. Dat is de veurnaomste reden dat die titel niet bescharmd is.

Ik stao daor boven, boven smalende blikken van collega's. Onder professoren zeg ik wat ik vind. Ik praot geern over filosofen en over water. Onder professoren vuul ik mij op het gemak.

Wat aans: Alles wat we ziet is een illusie. Het bestiet, en het bestiet ok niet. Dat is ok zo veur water. Al zul ie dat niet zeggen as het regent.

Ik zal het joe duden. Het is niet makkelijk, maor as ie het snapt vuul ie joe geliek een stuk knapper, en as ie het niet snapt bin ie bliede met de uitdaging dat ie snappen kunt wat ie nog niet begriipt.

Zo kan het weden. As professor mut ik het smaangs ingewikkeld zeggen.

Een atoom is merakel klein. Een watermolecuul bestiet uut twee atomen waterstof –dat bint de kleinsten onder de atomen- en een atoom zuurstof, lang niet de grootste onder de atomen. Nano bint ze, de moleculen. Dwergen.

Bezunder is dat alle massa van een atoom in het midden van een atoom zit. Een atoom is benaom niks. Een atoom en ok een molecuul is benaom lege ruimte.

De verhouding tussen de omvang van de massa van een atoom en de lege ruimte om het atoom is $1 : 10^{27}$. Dat getal 10^{27} is een 1 met 27 nullen der achter. As ie een atoom zien kunden met het blote oog, dan zag ie benaom niks.

Bezunder is dat. Alle atomen en moleculen bint benaom leeg, der is niks. Wonderbaorlijk dat we menare zien kunt in die leegte, bezunder dat we niet deur mekaar hen kieken kunt, en dat we niet deur de eerde zakt. Al bint der uutzunderings.

Aj der goed over naodèenkt hebt we gien grond onder de voeten.

En dat is nog niet alles.

Een atoom is der evies wel en evies niet. Die wisseling giet merakel rap. Ie kunt dat met het verstaand niet bijhaolden, vermoed ik. As ie het niet snappen kunt, kuj preberen te geleuven dat het waor is.

Dat nuum ik het onderscheid maank wetenschappers en geleuvigen.

Wetenschappers geleuft en geleuvigen weet het zeker. Ik leg het niet uut. Ie kunt der gerust wat langer over naodèenken as ik uutpraot bin.

Werner Heisenberg, beroemd geleerde ok al ken ie hum niet, nuumt die onwissingheid de fundamentele onzekerheidsrelatie.

Wij kunt niet geliek snelheid en plek weten van atomen, van elektronen, van moleculen, zeg Heisenberg.

Dat is knap lastig. Ik geef een veurbield.

As ie weet dat een auto 87 kilometer per uur over de weg van Spier naor Wiester redt, dan weet ie twee dingen zeker. Die auto redt te hard. Ie meugt daar niet meer as 80 op de teller hebben, en as tweede: ie weet niet precies waor de auto is. Die wagen is altied wieder as ie dachten.

Hoe langzaomer die auto redt, hoe beter ie weet naost welke boom hij redt, maor ie weet niet meer hoe hard hij

giet, of hoe zacht as e zowat stille stiet. Ie weet de plek, maor niet de snelheid. Die radar van de plietsie kan allent boven de 50 kilometer per uur precies meten. Ie kriegt niet rap een bekeuring veur te zachties rieden.

Disse onzekerheid is ok zo veur alle atomen en alle deelties in een atoom. Muonen, gluonen, quarks, up, down, charm en hoe ze de name ok hebt.

Met joen verstaand kun ie daor krapan bij. Dichters en filosofen hebt daor gevuul veur. Wetenschappers hebt heur verstaand. Beide kunt ze der bij, iene met het gevuul, de aander met de harsens.

Veur wie niet begrep dat niks bestiet en alles der is, heb ik een aander veurbield.

Ie staot an zee en ie kiekt naor de golven. Vanzölf wordt het joe wieke om het hart. Die ieuwige deining van de zee. Aj niet uitkiekt, gaoj in een opperwezen geleuven, zo merakel indrukwekkend is al dat water. God, dèenk ie bijkaans.

God is bijkaans een mèens met goddelijke eigenschappen.

God is een ieuwige deining van de zee. God is water. God is H₂O. Dat zul kunnen. Ik heb daor niet veur deurleerd. As der een god is, dan is het een opienvolging van gebeurtenissen, een opienhoping van ervarings achter mekaar. God is wat ie der van maakt. God is overal tegelieks. Dat kan een mèens ok. Overal tegelieks.

Ik leg het uut: Joen vrouw is op verjaordagsvisite bij de burenen en ie bint op een congres over dahlia's, crocosmia's, gerbera's, anemonen en zeeuwse knopen. Ie volgt lezings over geraniums of over water dat in plaantencellen bevrös. Ie hebt een körte pauze nao het warme lopende buffet en ie gaot allent naor het strand om bij zinnen te kommen.

De aovendzun schittert tegen de golven. Ie wriefft met zachte haand over de gevulde buuk. Ie bint gelukkig, en ie dèenkt an golflengtes van 750 nanometer van roodoranje locht en ie dèenkt an de vrouwe.

Vraag ik joe: waar is de vrouwe?

Ie kunt zeggen: ze is bij de buren op verjaordagsvisite of ze zit achter de geraniums.

Zeg ik: ze is hier bij mij en kek met mij naor het roodoranje locht dat op de golven van de eindeloze zee mij traonen -ok water- in de ogen springen lat. Mien vrouw is bij de buren en tegelieks ok bij mij. Mien vrouw is overal waar ik heur dèenke.

De zee, met al dat H₂O röpt het hiele bestaon teveurschien. Leven en dood. Alles.

Dichters doet dat op heur manier:

Ik bin geboren uut zonnegloren en een zucht van de ziedende zee.

Dat was Jacques Perk. Niet de eerste en niet de beste, maor wel een goeie dichter.

Wat ik zeggen wol. Ie kunt op meerdere plekken tegelieks weden. En ie kunt evies niet bestaon. En wat now zo bezunder is: wij professoren hebt ontdekt dat het hiele universum bestiet en niet bestiet en dat die wisseling zo rap is dat we dat niet in de gaoten hebt.

Dat is maor goed ok, we zulden in dat gat van het niet-bestaon vallen.

Botten

De botten komt der deur. Ik ligge now twee maond in het graf. Op de rugge. Zo bin ik der ok deellegd. Ik geleuft mij bijkaans niet as ik joe dit vertel. Een dooie kan niet praoten, zekers niet uut het graf dat onder 90 cm zaand lig.

Het bloemstuk met lint lig der nog op. De wind hef het lint dubbelslagen. Ik kan het niet meer lezen. Het was van de bureen, mien ik, of van de zangverieniging.

Het maakt mij niks uut of ie fiducie in mien praot hebt. Ik bin dood. Ik leve wieder in gedachten van een stuk of wat. Paartie lu geleuft in een leven nao de dood. Kiek der de advertèenties maor op nao.

Wij wèenst joe goeie ankomst,

of

mooi daj in het huus van va bint.

Aj daor niet in geleuft, dan zet ie het niet in de kraante.

Het was ende mei. Ik weur niet goed en iniens vuulde ik mien hart hapern. Het tikte nog een paor maol. Een scheut deur de börst. Ik kun nog net de stoel naost de tillevisie bereiken en zitten gaon. Ik dachte: ik gao der an, het is veurbij.

De tillevisie was uut. Ik had net thee maakt. Met Harm keek ik allent naor het achtuurjournaol. Wieder niet. Wieder wussen wij alles al. Wij wussen genogt.

Harm was achter in de schuur. Hij rommelde wat met gerak. Hij was de schoffel kwiet en de harke. De snuischeer kun e niet vinden. Hij wol in de tuun an de gang. Geliek had e. Aj in april en mei de tuun an kaant maakt, heb ie de hiele zummer gien omkieken meer naor de plaanten.

Harm is geregeld zaaken kwiet. Kwietraoken is het miest onbelangrieke wat joe overkommen kan aj op leeftied bint. Wij bint op leeftied. Harm is op leeftied. Ik was op leeftied.

Now bin ik dood.

Harm is mien bruur. Ik woonde samen met mien bruur. We bint nooit trouwd west. Harm kun gien vrouw vinden en ik heb nooit naor een kerel zöcht, ok niet toen ik jonge meid was. Der bint now ienmaol zaken die mien belangstelling niet hebt. En wat mij niet boeien kun, daor leup ik niet achteran.

Harm en ik sleupen niet in hetzölfde bère, bin ie mal. As jonge kinder drie jaor bij mekaar in huus opgruid bint, dan verliest ze de lieflijke belangstelling. Dan huuft ze niet te doen wat pastoors en nonnen ok niet doet.

Ja, ik heb een celibatair leven had. Van Harm weet ik dat niet. Wij hebt het der nooit over had. Niet omdat we geheimen veur mekaar hadden, -hij waste mien ondergoed en ik zien ondergoed, net as het uutkwam,- maor omdat het oenze interesse niet had. We hadden praot genogt over de kippen, over het eten, over de slakken die de slaot opvraten, over veldmoezen en spitsmoezen en of we soda (Na_2CO_3) bij de prei doen zulden of dat we dat een jaor overslaon zulden.

De mörgen veur mien hart der met ophuul had ik nog een stiekelvarken onder het zwartebessenbossie heurd. Ik had dat Harm nog niet zegd, was ik nog niet an toe kommen. Kuj naogaon hoe drok we het hadden. Hij hef het nooit weten, over dat stiekelvarken. Ik was dood tegen tied dat ik het zeggen wol. Zo giet dat in het levent.

Deur al die praot dèenke ie bijkaans dat ik rooms was. Dat was niet zo.

Mien va en moe waren beidend dominee van de hervormde karke. Dat gebeurt wel vaoker. Lu met hetzölfde vak trouwt met mekaar. Harm geleufde het wel en ik geleufde het ok wel.

We bint netties opvoed. Goeie regelmaat. We hebt manieren leerd. Dat hef Harm en mij an een goedbetoalde baon hölpen. Harm warkte bij de belasting en ik was directeur van een schoel. Dat kuj mij now niet meer ofzien.

Va en moe zagen dat het goed was. Het muide ze wel dat we niet zo karks waren. We hebt der gien stried om voerd. Gedurig gungen we hen de preek. Die kenden we al van de keukentaofel. Maor het hef wel wat joen va of joen moe het volk te heuren toespreken. Ze kunden het wel. Chapeau. Smaangs deuden ze het met zien beidend. Ok interessant.

Harm en ik kregen elk een biebel toen we het huus uutgungen. As Harm ze niet votlegd hef, ligt ze nog in de kast onder de tillevisie.

Ik had der nooit an dacht, maor bij mien begrafenis was der iniens een dominee van de protestantse kerke. Ze had mien moe weden kund, vrogger ok zun slanke den. Schier antrökken veur de gelegenheid, veur mien gelegenheid. Zo komp de cirkel vanneis rond, dacht ik nog in de kiste, intied dat ze heur verhaol vertelde. Ik begunde mien leven met een dominee en ik stopte der met.

Ik kende heur niet. Ik kwam niet meer in de kerke. Dat muit mij achterof. Wat mus ze van mij zeggen?

Ik kende dat wel van va en moe. Dan was der een ongeleuvige störven en wol de familie een toespraak der bij. Huusbezoek en uuthören. Alle minne dingen van de dooie weuren onder het aovendeten verteld en dan was die spanning der of. Bij de crematie of begrafenis bleven de goeie dingen over. Zo heurt het.

Bijkaans heb ik deur die taofelpraot mien vertrouwen in de mèens verleuren. Ik weet het niet. Ik was gien zweverig type.

Ik stun met de voeten op de eerde. Now lig ik in diezölfde zaandgrond.

Harm wus niet of ik nog in God geleufde. Hij kun dat niet weten. We hadden daor nooit praot over.

We hadden het veul te drok met aander dingen.

God is een luxe-probleem. Aj niks te doen hebt, dan haold ie joe daor met gaangs. Zo zie ik dat. Ie meugt der aandere tegen ankieken.

De dominee had de biebel inkeken. Die van Harm en die van mij. In mien biebel lag een briefie. Ze kunden mien haandschrift niet lezen, maor de dominee had opschreven op welke bladziede dat briefie tussen de bladzieden zat. Dat mus bijkaans betiekenis hebben, het boek Job en benaom het diel op de mestbult met Job onder de zweren. Dat heb ie met dominees en gelevigen. An alles geeft ze een betiekenis. Ik deud dat niet. Alles is. Dat was mij genogt.

Achter de schuur hebt we een mestbult. Der ligt niet veul mest. We hebt gien vee op stal. Ienmaol in de twee jaor kregen we peerdemest van Martin Koster uut Lievern. Aolde peerdemest veur de helléborus en de floksen. En veur moes en spekbonen *Phaseolus vulgaris* 'Blauhilde' vanzölf.

Dat briefie bij Job had niks met mien veurkeur te maoken. Bijkaans was ik zowied kommen in het boek. Bijkaans begun het verhaol mij te vervelen. Ik wete het niet meer. Ik was gien leesder.

Een jaor of tien leden, het kan ok vieftien west weden, aj dood bint vergeet ie de tied, gebruikte ik de biebel veur het dreugen van bloempies. Ik had wel tien verschillende soorten citroengeraniums in de tuun. Ik wol de bloempies dreugen en plat maken. Veur een poesiealbum. Zo deud mien moe dat.

De biebel drukte de bloempies plat. Dat was een feit, dat huuf ie niet gelevigen.

Ie markt wel, ok vanuut een graf is der nog veul te zeggen. Benaom over wat west hef. Ik haold der met op. Ik heb genogt zegd. Ik mut kalm an doen. Ik vuul de botten lös zitten. A'k me teveule inspan, dan zakt de ribbenkaste bijkaans in mekaar. Daor heb ik het nog niet an toe.

verfilmd: zie <http://webserv.nhl.nl/~stout/DrentseFilms.htm>

Kind op peerd

Ik heb mien dochter de trap ofschupt. Ze gleed op kinderkont de treden umdeel. Zumtien treden, met onderan een haakse bochte. Acht jaor was ze. Een holten trappe zunder looper, zunder roede. Ze had gelok. De arm bleef niet achter de leuning haken. Dat speet mij. Alle botten had ze wat mij angiet breken meugd veur ze negen jaor worden zul.

Het bleef die maol bij de onderarm, een schiere breuk, een gladde breuk. De dokters waren der wies met. Veul ere veur een dokter. Niks zul ze der an overhaolden. De gipszuster schudde mij de haand.

‘Felisiteerd,’ zee ze, ‘ie haoldt een schiere dochter.’

‘Knap bruidtie,’ zee ze der bij.

Het zul me wat. Ik nikkopte en ik zee niks. Ik weet hoe ik mien fesoen haolden kan. Gieniend die an me zöt wat zuch in mij ofspeult.

Het was de tweede maol. Het zul niet de leste maol weden. Ik had een roezig kind. ADHD, vaste wel. Dat zeden de dokters toen ik heur met kneusde scholder het ziekenhuus in dreug, met kopzeerte van harsenschudding.

Tiende verjaordag. Mien kind vertelde van ongelok in huus en speulen in de dakgeute. Nösten uuthalen, kreien votjagen. Kinderfeestie. Dezölfde gipszuster an het bère. Begunde vanneis over een schier bruidtie. Bijkaans döt ze dat bij elk. Ik begriep dat wel. Die zuster is de mooiste niet, dat duurt ze niet onder ogen zien.

Elk hef een leugen van neud. Elk zöt het eigen gebrek in een aander.

Ik sleug mien kind. Ik schopte heur de trap of. Ik leut het wichtie alle hoeken van het huus zien. Alle hoeken van de schure en van de tuun. Dat duur ik wal onder ogen zien. Ik bin daar niet kinderachtig met. Waorveur zul ik der om liegen?

Ik liege mezölf nooit wat veur. Liegen maakt het bestaon zwaorder. Zolange ik zwieg, liege ik niet. In bère, de ogen dichte, zie ik de waarheid helder onder ogen. Ik schop het kind.

Nee, ik had een goeie jeugd. Mij is niks slims gebeurd. Het argste? Mien va tilde mij op een boerenpeerd. Zunder zadel. Ik was klein en kun mij niet verzetten. Mien va en de boer mienden te weten wat goed veur mij was. Ik had een bloedvinne an het bovenbien, an de binnenkaant waar het linkerbien het rechterbien treft. Een bloedvinne met een gele kop en paorse raand. De bloedvinne knapte op dat peerd. Zo kwam dat. Peerd en pien. Het weur mien kruus.

Mien moe was allange dood. Ik was zeuven. Een schup onder de kont kreeg ik. Wat is arg veur een kind? Peerdevleis smaakt mij aal nog zute.

Die bloedvinne was lieflijk, zat in het lief. Ondeugd die der uut mus, zee mien aoldere zuster. Mien zuster had overal een antwoord op, ok op vraogen die ik nog niet kende. Het vlees is zwak, dat heurde ik in de kärke. Benaom as het een bloedvinne is. Wat aj an het vlees vuult, dat mag gien woord hebben. Het vlees döt der niet toe. Het giet om de geest. Woord dat vlees wordt, het zul mij wat.

Woorden bint der veur om te praoten en te schrieven, woorden wordt gien vlees. Grös is der veur om vlees te worden, heui, en zwiene-eerpels die wordt vlees. Blief mij van woorden of. Ik ete gien vlees. De groten der eerde aten gien vlees. De grootste schurken bint vegetarier.

De tweede maol, de ien nao leste maol, da'k heur de trappe ofschopte, gung het zowat verkeerd. De jonge dokter keek mij zunig an en stelde lillike vraogen. Iene die promoveren wol, leek het, iene die hen Amerika en aander staten wul om verslag te doen van wiesheden. Heur moeder was ok een wilde, zee ik. Heur moe was een rabbedoedas, een inboorling, net as het aoldste zussie.

Vrömd; de aoldste dochter, de eerstgeborene, die he'k nooit anraakt zunder zin. Ik huufde dat niet. De aoldste was een wichtie, en dat had net zo goed een jong weden kund. Gelieke kaans. De tweede was vanneis een wichtie. De tweede was gien zeun.

De tweede was een rabbedoedas, een wilde. Ongeboren was ze een wilde. Ze schupte en raomde in de moeder. Ze schupte de binnenkaant an groezels. Krap negen maond was ze.

Der bint zaken die niet anleerd bint, die bint in chromosomen schreven; niks an te veraandern. Dokters sneden de eierstokken vot, ze ruumden de naoweeën van het geweld van de geboorte. Dit was de leste, zee de dokter. Meer kinder komt niet uut disse vrouw; de binnenkaant is verrinneweerd.

Ik gung hen het stadhuus. Het wichtie mus een naam hebben. Ik was de ofspraken kwiet. Mathilde, Sybille, Esmeralda, Josephia, Zeynab. Het zul mij wat. Leste kind, en dan in het Latiens, of in het Grieks, dat zul wat weden. Post Natal. Kinder kriegt namen cadeau. Ze vraogt der niet om. Ze wordt as Adolf, Benito, Anton de wereld inschupt.

In Afrika bint der volken die kinder namen geeft as *Eerstgeborene*, en ok *Leste*. Namen as Hitler, Kennedy en Mussolini. Hiel apart.

En nao de leste Munalula komt smaangs nog kinder, die gaot dood. Biezunder.

Mien vrouw bleef in het ziekenhuus. Zwart was ze. Ik had heur metneumen uut de tropen. Ze had een groot hart, grote börsten had ze, briede rugge. Alles was groots an heur; zunder eierstokken nao het leste kind.

Ik reed driemaol het stadhuus veurbij. Ik kocht een kraant. Ik drunk thee op een terras. Ik nam een Marie-biscuit. Ik weur misselk. Ik wol het kind, mien kind, dat mien veurtgezet vaderschap verrinneweerde niet een name geven. Ik drunk kaolde thee.

In de kraant foto's met bulten lieken; arms, bienen, nakend vlees, alles deur mekaar en in stukken. Bladziede zeuven in het dagblad. Zie hier de geweldige wereld.

Treust vund ik niet op de foto's, het was arg en slim arg an de raand van het werelds massagraf. Honderdduzend die het leven niet redt hadden. Een bladziede wieder een overstroming. Met zo veul beeld zöcht ik treust in woorden. Ecce mundo. Ik was op zuuk naor een naam veur al dat geweld. Ik wol met zinnen van het kwaod winnen.

Onder een foto van een maagie stun een naam. Dit kind, met pet en bloem in haanden, had va verleuren. Eerste pries veur de foto. Dat doet reporters; ze bedèenkt een naam om neis dichtebij te halen en priesen te winnen. Het grote maakt ze klein. Ik versloekte mij in het natte koekie. Ik scheurde het bijschrift uut de kraant en gung hen het loket in het stadhuus. *Kind zunder va zo* zul het wichtie de name kriegen, en dan in een tropentaol. Gracia.

Mien vrouw redde het niet. Het wichtie leefde wieder met mij. Makamba pretu; halfzwarte inboorling, ieuwig ontheemd kind, nargens op plek van bestemming. Allent gung ik wieder. Verstörven vrouw, twee kinder, twee wichter, nooit een zeun.

Wat maakt het uut; een zeun of gien zeun. To be or not to be. Het maakt niks uut, maor ik vuulde zeerte. Ik mus beter weten. Ik vuulde een deursteuken bloedvinne. Ik vuulde het zwakke vleis.

Een feest was het, elke maol as ik heur de leste de trap nao gaf, de dakgeute uutschupte, de boom uitkletterde, de arm een klap met de mestvörk gaf. Elke maol een feest. Feest van de herkenning. De bloedvinne, de pien, de gele kop, de paorse en blauwe plekken; in mien harsens, het verstaand hoog op peerd.

Elke maol gungen de harsens op zuuk naor dat peerd; as een verslaofde op zuuk.

Niks om groots op te weden, dat schuppen. Ik bin der niet groots op. Het is zo. Zölfkastijding is mij niet vrömd, zölfmedelieden ok niet. Genot gef het mij.

Het is niet aans.

Nao de vierde maol in het ziekenhuus bleef ze vot. Ze gung hen een tante. Ze wol mij niet meer zien, niet meer vulen. Geliek had ze.

Ik brak mij de kop. Wat kun ik doen? Op zuuk hen bezwering van onmacht uut kindertied. De aoldste leut mij allent. Ik was vrij man. Ik betaalde wat ik betalen mus. Alimentatie, dat is opvoeding met de Fraanse slag.

Ik las horoscopen in kraant en op kalenders. Ik las wat lös en vaste zat. Ik las biebel en koran. Een mèens in toezel mut wat. Woorden weuren geest. Ik vuulde zeerte in de kop. Een peerd met een bloedvinne op het lief steigerde mij in de harsens. Het kind in mij mende het peerd met strakke teugel.

Het leven van Mohammed stiet in de koran. Zeg niet dat het niet waor is. Wie zeg dat het niet waor is, die is min of. Het geweldige leven van Mohammed weet lu uut de koran. Die vrouw van Mohammed was een jonge meid, dat wet elkenien. Elk schref het eigen verhaol met dezölfde woorden. Het kind ment het peerd met strakke teugel.

Jezus had gien vrouw veur hum allent. Jezus leup in een jurk. Judas deud het veur geld. Liegen is niet neudig. De waarheid is publiek geheim. Gieniend wet wat waor is. Het kind ment het peerd met strakke teugels.

Vrouwlu bedekt haor en ogen met een kopdoek. De mèens achter het gerdien. Grote en kleine börsten, briede ruggen verbörge achter vitrage. Manlu hebt daor gien weet van. Manlu hebt gien weet van wat een vrouw verbargt. Kinder hebt weet van gelok en schoonheid. Manlu, vrouwlu hebt gien weet meer van schoonheid. Gelok huust achter slöt en grendel.

Dat is het kruus.

Zunder sluier löp elke kerel de hiele dag met pien in het kruus. Zunder sluier bint vrouwlu onzichtbaor. Loze woorden in boeken as treust in alle likkelheid. Eernsachtige stoerigheid.

Ik schup het kind in mij uut alle macht as ik het bij mij heb. Ik kan niet aans. Ik wul dat het kind in mij wakker wordt.

Ik bin het kind in mij een vrömde. Niet langer ken ik de kinderwereld. Ik heb nargens last van as de giest verbörge blef. Ik heb nargens last van as woorden verbörge blijft.

Ik zwieg.

Mien tandarts is dood

Mien tandarts is dood. Ik ligge op de rugge in de rogge, en mien tandarts is dood. De kraant boven mien kop haoldt de zun tegen. De kraant lat de dood veurbijkommen. Op een binnenbladziende lees ik het bericht. Knotenloch is dood. Vier veurnamen had e. Ik zal ze niet zeggen. Ze bint niet van belang.

Ik heb gien koezenzeerte. In de mond jeukt mij niks. Niks jeukt Knotenloch. Hij is dood.

Ik ligge op de rugge in de rogge, de mond op een glief. De tong speelt met gold an de bovenkaant.

‘Wieder,’ zeg e, ‘wieder open, geern.’

Knotenloch kek mij hen binnen.

Ik doe de lippen wied van mekaar. Op de rugge kan e mij niks. Ik vuul de haakse tange, de halve maon van platina. Knotenloch puult mij maank de taanden en de koezen.

‘Taandstien,’ zeg e. ‘En de vulling zit lös.’

Hij nuumt een koeze an de bovenkaant bij de Latiense naam.

Ik kun het weten. Der is altied wat gaangs in de mond. Aj de mond lös doet, dan hef dat een pries.

Knotenloch hef gien taandstien. Knotenloch kreg een stien op het graf, een stienen vase bijkaans veur as.

Knotenloch is vanneis stof. Hij gung mij veur. Knotenloch ligt op de rugge. Ik ligge op de rugge. De mond op een glief. Spei löp mij in de mond. Ik maak mij de lippen nat. De kraant over de ogen.

Zunlocht komp mij deur een perkamenten gerdien de harsens in.

Het muide mij de mond lös te doen bij Knotenloch. Zo diepe hen binnen, bijkaans kun e zien wat ik zeggen wol. Ik weet niet of een tandarts de bochte om kek, veurbij de pukkeltieshuig, tot an het begun van de lochtpiep. Bijkaans

kan een tandarts de stembaanden zien, bijkaans kan e de woorden raoden, en de zinnen.

Knotenloch hef een doekie veur de mond. Achter het doekie kauwt e op stimorol®. Altied op stimorol®.

Ik heb een schier gebit. Mij mankeert niks an de mond. De tonge op stee, de wangen strak. De tonge pruuft zuur, zuut, bitter en zolt. Op het puntie. Wiederop giet de smaak vot. Het stuk hen de slokdarm, daor pruuf ik niks met. Die taolspier is een gliebaon. Het eten gled mij soepel hen binnen en woorden verlaot mij zunder angst. Met de jaoren verlieze ik aal meer smaak; in de mond.

As kind dreug ik een beugel. Dat is an de veurtaanden nog te zien. Ik weet wel hoe dat kun, die uutstekende taanden. Ik fleut op straot, altied en overal. Ik fleut de merels nao. De nachtegaol, dat redde ik niet. Ik fleut as de meesies, de vinken en de mussen. Ik fleut de taanden hen veuren. Mien va leerde mij fluiten.

‘De körsties van het brood opeten, jong. Daor leer ie fluiten van.’

Mien va kreeg de stoet. Ik at de keze en de körsten van het brood. Ik bleus de aosem hen buten, de longen leeg. Fluiten zul ik. Knotenloch zette mij de taanden achter draod.

Knotenloch kent mij van binnen. Achter het ketoen heur ik hum praoten over zien wereld. Het giet zowat nooit over mij. Dat scheelt. Knotenloch speit mij niet in het gezicht as e zien verhaol vertelt. Knotenloch krabt koezen veur het gewin. Hij hef het nooit over het gebit. Hij hef het over de wereld buten de dreibaank en de spuulvaten. Hij hef het over de wereld achter zien assistente die op blokhakken over de tegels kleppert met wattenstaven en bekers lauw water. Ze hef een strakke spiekerboks met volden op de heugte waar op de stoel mien heufd lig. Ze is de tied veuruut. Ik kan de navvel niet meer zien. Ik weet dat ze een ring hef, daor. Ik wul dat ze daor een ring hef. En al dat aander. Spei löp mij in de

mond. Sloeken muit mij. Ik wul fluiten; niks as rochel klinkt mij uut het keelsgat.

Knotenloch hef een dooie mees in een weckflesse legd. Water der bij en waspoeier met enzymen. Knotenloch gef de dooie koolmees een leven nao de dood. De koolmees met lochtgrune veerties, een donkere kop. Op de rugge in de weckflesse. De weckfleskleppe lös, niet allent de snaovel stiet op een glief.

‘Enzymen,’ zeg Knotenloch.

‘Enzymen, ie kent ze wel. Ie hebt der de mond vol van.’

Ik mus sloeken, maor ik kun niet sloeken. Het wichtie zeug mij de spei achter de koezen vot. Ze rochelde met de slange, ze irrigeerde mij tot an de stambaanden. Ik reuk de locht van lysol en van botterzuur, waor mien verlaangst op zuuk was naor teer en naor seringen.

‘Enzymen breekt of wat een mens en plaant en dier met muite in mekaar zet hebt,’ zeg Knotenloch.

‘Uut aminozuren, die spieren en dat vlees,’ zeg Knotenloch. ‘In mekaar en uut mekaar, uut aminozuren; glycine, leucine, alanine, valine, proline, glutamine, tryptofaan.’

Hij gniest achter het ketoen.

Knotenloch kent mij wel. Hij wet van dingen die ik weet. Achter de monddoek zeg Knotenloch wat ik allange weet. Hij zeg de dingen waor ik van zwiege. Knotenloch koestert het misverstaand dat der altied praot worden mut.

‘De veren, het vel, de spieren die vleis worden bint. Enzymen!’

Der klinkt hum triomf in de stemme. Vlees veraandert in woorden. Knotenloch hef het heugste woord.

‘Alles giet der an, as der enzymen in de buurt komt. Het bint vreters. Uutvreters.’

Enzymen bint net mènsen, maor dat zeg e niet.

Ik vuul de boor op de koeze. Ik pruuf girrelzaand. Het wichtie zög vanneis. Ik wul sloeken, maor ik kan niet

sloeken. Ze strek mij de hand over de hals. Ik vuul heur deur het lief.

Fluiten wul ik.

Speien moet ik.

De eerste dagen zat de weckflesse vol met vliegen, zwarte vliegen, blauwe vliegen, kamervliegen, keukenvliegen en zoldervliegen. Vliegen met rooie ogen, met blauwe schilden, blinde vliegen en vliegen die kieken kunt. De insekten weuren slachtoffer van onhaoldbaore hebzucht. Het waspoeier pakte elk limtig wezen dat in het water laandde. Elke limtigitige, elke dooie veraanderde in ien van de twintig aminozuren, in veulvoud.

‘En nao een weke op de rugge in de weckflesse zakte het vogeltie hen de bodem.’

Knotenloch boort wieder.

‘Ik deud der nei water in. De vliegen spuulde ik vot.’

Knotenloch drokt mij met plestieken doem tegen de koeze.

‘En vanneis een flodde waspoeier. Het water weur troebel. Het sloopwark was nog niet klaor.’

Knotenloch wol botten zien, hij huuld niet van wiek vlees. Hij huuld van koezen.

De blaospiep van het wichtie schoonde het gat in mien koeze. De vibrator ruurde de chemicalies deur mekaar. Ik kreeg een verende proppe in de koeze. Ik pruufde rubber en plestiek. Knotenloch drokte mij de koezen op mekaar.

‘Vasthaolden,’ zee e.

‘Vasthaolden.’

Asof ienmaol zeggen niet genogt was.

Het wichtie drokte mij de koezen op mekaar. Ik fleut tussen de taanden deur.

De koolmees verleur de veren. Het naokte lief weur zichtbaor onder water.

Knotenloch har met een taandenpulker, een platinadraod in een halve maon, in de weckflesse ruurd.

De veren vleugen alle kaanten op.
'Ik heb het liek vanneis verschoond,' zee e.
'Het vleis vuul van de botten. De oogies gleden uut de kassen en hungen an draodties onder de snaovel.'

Ik haold de ogen dichte tegen het spatten.
De koolmees har de bek lös.
Ik much rechtop. Ik much spulen. Het wichie stun naost mij met een beker lauw water. Ik speide in het porselein en keek heur in de ogen. Ze lachte, zoas ze naor alle klaanten lacht. De blokhakken klikklakken op de tegels. Rooie brokken bleven in het spulputtie haken.
Ik speide lauw waoter.
Ik much vanneis liggen gaon. Ik huufde niks zeggen. Ze huuld mij de scholders vaste. Ze drokte mij omdeel. Knotenloch har het woord. De smaak kwam mij weerom.
Naor een ieuwigheid was de koolmees in de weckflesse hen boven kommen drieven. De kop, de lege schedel waor de zun de binnenkaant verlochtte. Perkament leek het huus van het vluchtverstaand. De hersens van de vogel waren oplost deur enzyemen. Der zat locht in de vogelkop. De kop trök het lichaam van de bodem van de flesse.
'Opstanding,' zee Knotenloch.
'Opstanding.'

Ienmaol zeggen was niet genogt. De vleugels lagen lös op de bodem van de weckflesse. Ik wol fluiten. Het wichtie huuld mij tegen de rugleuning van de doktersstoel. De haanden om mien stembaand. Ze kun mij wat. Fluiten kun ik.
Ik huuld mij vaste an de leunings. De kroon gung der of. Wied vot heurde ik de klikklakhakken van het kruus in spiekerboks.
De kroon gung der op. Ik fleut een karklied. Ik karmde. Ik heurde hoe het wichtie met an deud. Ze kreunde as een moeder die heur kind poepen leert. Ze kreunde in genot, we gungen geliek op. De kroon gung op en of. Ze kneep mij in

de nek. Ik kun niet schrouwen. Ik pruufde niks. In pien starft alle lust.

In de rogge lees ik de advertèentie. Knotenloch was niet allent. Knotenloch was trouwd. Hij had een man. Knotenloch was van disse tied.

‘Ik bin trouwd,’ zee Knotenloch.

‘Ik bin trouwd.’

Knotenloch had een kerel trouwd. Hij mus dat weten. Hij mus het mij zeggen.

Ik lig op de rugge met een kroon in de mond. Ik vuul de scharpe raand van het gold. De kroon stiet schieve. Hij past mij niet.

‘Ik bin trouwd.’

Ik huuf dat niet weten. Het wichtie nemp mij de kroon of. Niks is veur de ieuwigheid.

Ze zeug vanneis.

Ik rochelde. Ik luusterde naor heur hakken, maor ik heurde Knotenloch over zien man. Ik lag op de rugge, de mond lös. Mij kun e niks. Met de ogen dichte zag ik de spiekerboks op oogheugte.

Ok een tandarts, trouwd met een man, kan doodgaon. Elk kan starven.

De familie had het bruidspaor bedacht. Niet kinderachtig. Een camera, digitaol vanzölf, spiegelreflex vanzölf om alles vast te haolden. Trouwd nao viefentwintig jaor.

‘En een tomtom, merakel makkelijk.’

De familie wes het pad.

Elke dag reed Knotenloch op de motor van Dalen hen de Peel. Meer as viefentwintig jaor.

Elk die op drift is, hef een Christoffel® van neud om niet verleuren te raoken in de wereld. De bekende weg is gedurig een doolhof veur elk met angst het pad kwiet te raoken.

Ik weur vanneis kroond. Ik much spulen. Ik much speien. Ze gaf mij een pakkie kauwgom met, veur laoter.

As ik heur van neud heb, mag ik kommen.

Ik leg de kraant bezied. Ik vul de mond met spei. De tong speelt in de rondte. In de rogge zingt de telefoon op heufdheugte as een nachtegaol.

Ik heb een spoedbericht op mien mobiel. Ik zie heur foto op het scharm.

Ze lig naost mij op de rugge in de rogge. Het wichtie lat weten: de ofspraak giet niet deur. Ze pakt mij bij de scholders, drukt mij tegen de eerde. Der is een sms. Knotenloch is dood. Alles is veur de ieuwigheid.

Ik weet waar ik bin; in de rogge.

Ik ligge op de rugge met de kroon in de haand. Niks is veur de ieuwigheid.

Ik bin een god

‘Kan niet lig op het kerkhof en wul niet lig der naost.’

Mien va was niet kinderachtig met zien uitspraken.

‘Kan niet bestiet niet.’

Hij wus niet van ophaolden as e ienmaol lös was. Ik heb dat ieuwig deurgaon niet van een vrömde.

Mien va was eernsachtig en hij had een stoens karakter, maor drammerig, dat was e ok. Hij lachte niet veule. Hij had zörge an de kop, zo leek het. Ik deud der alles an om die zörge op de plek te haolden. Dat vuulde ik as kinderplicht. Va en moe teleurstellen, nee, dat zul ik nooit doen. Ik zul ze met zörge gaangs haolden en heur beide levens zin geven met mien irritante alom aanwezigheid.

Dat zit zo. Lu bint smaangs verslaofd an zukzölf. Ik bin verslaofd an kraanten en an lezen. Om half zeuven valt het *Dagblad* achter de deure. Miestentieds bin ik nao zes ure al drie maol hen de brievenbusse west. Een wekker heb ik niet van neud. Ik dreum van de klep van de brievenbusse en in de dreum lees ik de kraantenkoppen. In een vrömde stad kiek ik eerst waar een kiosk is zodat ik tegen de aovend een fesoenlijke kraant kopen kan. Zolange ik gien kraantenwinkel vunden heb, jaagt de onrusthormonen mij deur de d’ aoders. Ik vergete vrouw en kinder tot ik een kraant heb. As ik het laand in bin –Isphahaan bijveurbield- veur belangrieke zaoken en late weerom kom, koop ik op het station de kraant die ik ’s aovends in huus tref. Ik neem een trein laoter a’k der niet tegen rennen kan. Ik ren nooit. Ik heb alle tied veur de kraant. Ik wul alles weten wat der in de wiede wereld gaangs is, en dichterbij. Ik kiek niet op een kilometer. De kraant, dat is mien drugs. Ienmaol in de roes van bedrukt papier zie ik alles.

Mien va was verslaofd an zörge, hij las gien kraant. Kraanten lezen heb ik van een vrömde. As der niks was om

van wakker te liggen, dan kun mien va o niet slaopen. Met mien vraogen huuld ik hum gaangs, zo kun e 's morgen fris van bère.

Toen ik een jaor of zesse was, van zessen klaor, ie weet dat wel, vreug ik:

‘Kan oenzelievenheer een stien maken die e zölf niet tillen kan?’

OLH kun ja alles. Mien va wus gien antwoord, mien moe ok niet, maor die lag der niet wakker van. Ik kreeg vanzölf gien antwoord. Ik vreug niet meer, ik was een jaor of achte, van achten klaor, ie kent dat wel. Ik poneerde.

‘God kan gien veerkaante cirkel maken.’

Zo, die was raok. Ik had het opperste gezag in de hoek zet. De puberteit was vrog. Ik wus alles.

Gedurig kreeg ik in de gaten, of in de smiezen, dat weet ik niet meer, dat mien va het wel prettig vund om wakker te liggen van zörgen. Ik was een jaor of tiene, en ik was klaor met het heelal. Ik wus hoe de ruimte en het luchtledige der uutzagen: groot en deurzichtig.

Genot dat zit in de dagelijkse dingen, geluk dat is het kleine en miezerige geluk. Traditie, dat is geluk. Alles weten maakt niet gelukkig. Geluk dat zit in gewoontes. Kopzeerte, zeuren en dan merakel veul andacht, dat is geluk. Zörgen over dingen waor ie gien baos over speulen kunt en waor ie niks aan veraandern kunt.

‘Waor mut dat hen met de overbevolking? Hoeveul lu kunt we kwiet op de eerde, en hoeveule der onder? Hoe mut dat met de padden op Vuurlaand en met de vrouwlu in Darfur? Hoe mut dat met oenze jongens in Uruzgan? Hoe mut dat met de miljarden spermatozoën die elke dag limtig en vol verwachting de pisbuis verlaot en maor ien lot hebt: de dood tussen de laokens, en in het rulle zaand of waor dan ok. Advocaot: hoe mut dat met al die onbevruchte eier van de scharrelkippen? Hoe mut dat met de wereld en met mènsen?’

Prima zörren. Ie komt bijkaans klaor met die vraogen. Ie bint de 32 jaor veurbij. Paartie lu, zoas ze in de Stellingwarven zegt, bint der niet klaor met. Paartie lu bint alle dagen gaangs met het veurspel, het prettigste wat der bestiet aj de leegte van het zinloze leven niet onder ogen kommen duurt.

Stel oe veur: Gien zörren om de wereld, gien zörren om de kinder, gien zörren om het wark, gien zörren om warm eten en kaolde draank, wat zul het leven zinloos weden. Wat giet der veule mis in het leven, ooh ooh, haold mij vaste.

Gemieg is pas echt genot, liekt het.

Nao het veurspel van de traditie komt bij toeren, maor wisse niet altied, de daod. En nao de daod is de wereld vanneis woest en ledig. Dat is goed.

De daod is het benul dat het heelal met alles der op en der an deurzichtig en groot is. Het leven is zinloos, en dat heurt zo; dat benul dat komp nao ofscheid van het veurspel.

De daod is het benul dat zörren der bint veur oplosbaore zaaken. Wat is het schierste Drèentse woord, kiek daar kun ie wat an doen. Dat is een vraog om wakker van te liggen. Gemieg, hoe liekt dat as kandidaot veur de eerste plek?

Het leven is transparant, het bestaon is merakel ienvoldig, al kan het merakel stoer weden dat uut te vinden. Paartie lu komt daar niet achter, of pas as ze onder de eerde ligt of uutstrooid bint op het veldtie achter het crematorium. Tot die tied verdoet ze tied met zeuren en ruziemaken. God zöt dat wel, maor döt niks an gemieg.

Het heelal met de wereld der bij is groot, vanzölf. Groot genogt om wille an te beleven. Veur elk is der genogt. Om die veurraodschure van goeie en kwaoie kennis leeg te haolen is het handig om veur god te speulen. Ik bin bescheiden en ik haold mij op de achtergrond, net as god die hum ok niet overal met bemuit. Ik stao geern op teniel, maor dan achter het gerdien. Ik bin god, schreef ik boven dit

verhaol. Laoter he’k dat veraanderd in: Ik bin *een* god. Ik weet hoe ik een stien maken kan die ikzölf tillen kan, ik wete hoe ik een veerkaante cirkel teken kan. (Dat giet met een ienvoldig tekenprogramma in de computer. Veur de liefhebbers: grafieken in excel maoken en in paint uutwarken. Het plaatie in word invoegen as watermark en dan een pdf-bestaand van maken. Dit pdf-bestaand in photoshop met de varfspuit inkleuren en uutvergroten. Ie mut wel 256 miljoen kleuren gebruiken, aans giet het verkeerd.)

In Griekenlaand hadden lu tempels bouwd veur die onbekende god. Het was een feest van herkenning, leste zummer op de Pelopenesos. Wat een genot, wat een klein gelok, die erkenning van mien kwaliteiten. Zu’n altaar, ik had het zölf bedenken kund. Starker nog. Ik make mijzölf elke dag een altaar as ik leze en schrieve.

Ik schrieve dit geern op: *Ik bin een limtige god.*

Dat goddelijke benul gef mij ruimte en meuglijkheden; groot en deurzichtig. En wat schiet aander lu daor met op? Dat te zeggen –ik bin een god- gef veul wille veur lu die de mammon van het zeuren, zeiken, miegen, strulen aanbidt. Al die lu die heur in het kruus tast vuuld, die genot zuukt onder het zaand in stee boven het maaiveld met de wereld gaangs te gaon. Enkelt woorden bint genogt veur zeloten om de god van argernis op het altaar te zetten, om met zörge van aander lu klaor te kommen. Wenteln in ongemak is starker as welke god ok. Lu blijft wie ze worden bint.

Ik make mij niet duvels. God is nooit duvels, al kan e dat wel.

Ik kiek en ik zie dat het leven goed is, dat maakt mij god, dat giet vanzölf. Ik zetel op de troon van mien ziel, zunder diepe gedachten.

Oranjekanaol

herhaoling leer ie het meeste van

Vort peerd

Mien eerste liek lag in het Oranjekanaol. Ik miende eerst dat het een sukerbiete was, al kun dat niet. Het was begun zummer, de bieten stunden op iene op het laand, drok gaangs suker te maken uut water en lucht. De campagne mus nog begunnen. Hommels en iemen waren gaangs met nektar en hunning. In het grös scheuten moezen vot. Kevers kuierden deur het zaand, waren gaangs met een knienekeutel. Met een stok drukte ik van de walkaant tegen de sukerbiete. Toen zag ik dat het een kop was. Een dikke kerelskop. Waor ik de stok prikte leut het vel lös, weur de schedel wit. Ik lag op de kneien en beug naor het röttende liek. Ik reuk de voele locht en sleug met de lösse haand naor raozend drokke blauw-zwarte vliegen.

Ik drukte vanneis tegen het liek, ik was een kind van acht in korte boks en niet benauwd veur wat dan ok. De stok bleef in het oog steken. Ik leut de stok vallen. Het heufd dreide bij. Het water trök een halve cirkel om het heufd. De dooie leek een slok te nemen. Ik vuulde een lach op het gezicht.

‘Dit pakt gieniend mij of. Dit is mien levend liek.’

Zunder woorden zung dit ieuwige gevuul mij in het lief.

De kale kop was gruun en donkerpaors. Boven mij kraste een krei. Ik zag de vale blokkiesbloes met de knopen lös, de buuk as driefballon boven de riem van de boks, nat en strak. De bienen staken onder eendenkroos en grune algen diepe het water in; ik zag de voeten niet. Het water was veuls te diepe veur de dooie man.

De zun scheen, en over het zaandpad reed een boerenkar veurbij hen Zuudbarge, hen Omvlee, hen de meuln bijkaans.

‘Vort peerd, vort peerd,’ klunk het.

Onder op het jaagpad heurde ik de onzichtbaore boer en het onzichtbaore peerd veurbijgaon. Gieniend huufde mij hier te zien met mien ontdekking. Ik gung tegen de hoge wiekswal liggen. Boven mij traoge passen van een peerd dat gien stap harder leup. Het slaon van de teugels op de peerderug. Dat was Horryng, halfpeerdsboer. Hij dielde de Belg met Hoiting. De klakkende tong, het kletsen van de teugels; een ritueel om het peerd an te zetten, het ritueel om de tied veurbij te laoten gaon. Op huus an. Om het kwartier zee Horryng; ‘Vort peerd, vort peerd.’

Dat mus zo weden.

Ik keek om mij hen en ik zöcht een aander stok om met in het stille liek te prikken. De takken van de brem waren te taoi en te kört. De opslag van ekkelbomen was niet groot genogt veur een zwiepstok. Ik vun gien stok. Achter oens huus gruide een vlier met vishengelstokken, maor ik was niet bij huus.

Ik lag an de kaant van het Oranjekanaol. Een vis maakte een kringe in het gladde water, bijk aans was het een waterschriever die de name van de dooie verklappen wol.

Ik leut het liek drieven. Alles giet veurbij. Ik weur een beetie benauwd. Mien wereld weur spannend en uitdagend. Ik weur een groot jong, langzaam, met schokken. Ik speide veurzichtig in het water. Ik speide as kerels speien kunt.

Va en moe woonden in Westenesch, ze waren in goeie doen, net as aander lu in Westenesch, an de goeie kaant van de melkfabriek. Ienig kind. Ach wat mus ik op de boerderij met warkvolk en met drokte. Wat mus ik met jongvee, met loonwarkers en mei-meschienes, met eggen en ploegen.

Ik had gien wille an holten krooien en de smalle plaank hen de mestbult. Ik had niks met landarbeiders en keukenmeiden. Een kind wul speulen en het eigen pad vinden. Een kind hef niet gedurig aolden van neud. Ik niet. Een kind hef

een aander wereld van neud. Der kwam een cultivator, het laand weur beschaofd.

Ik gung hen de legere schoel in Zuud Barge en zörgde veur *low profile*. Ik was de domste niet, dat huufde ik niet zien laoten. Elk met verstaand huuld de lippen op mekaar, in Zuud Barge, in Westenesch en in Emmen. Waor niet?

Elk met verstaand wet dat de wereld onder het heideveld begunt.

Groter was mien wereld niet. Dat muide mij. De wereld was mij te klein, ik mus de wereld groter maken as ik wat wol. Allennig, as ik dat kun. Ik keek omhoog en zag wolken veurbijdrieven. Daor waren wolken veur, om veurbij te drieven. Ik wus niet wat meuglijk was an het Oranjekanaol.

Mien wereld was het Oranjekanaol. Het kanaol begunde achter Oranjedörp, bij de sluus, dat wus ik, dat had mien va zegd. Daor was ik nog nooit west. Oranjedörp was te wied vot. Te wied om te lopen en met de fietse duurde ik nog niet zo wied over het zaandpadtien. Mien vao zul dat wel goed vinden, mien moe niet. Mien paradies was het jaagpad onderlaangs het kanaol.

De snee deur de Hondsrug, het littieken in het zaand was twintig meter breed bovenlangs en een meter of viefte diep van het zaandpad tot het water an toe. Onderan was een jaagpad met ruimte veur een peerd om de schepen deur het water te trekken. Zeldzaam was het as der een schip veurbij kwam. Zeldzaam as een peerd een schip met vlinten trök. Dat was in vrogger tied, veur ik bestun.

Hoogzummer bleef het water stille, enkel bereurd deur ofmeten wind die onderin de briede geul zeldzaam veur golfies zörgde. In de campagne kwam een schip met bieten of eerpel veurbij, meer niet. Gien schepen meer met kinderkoppies die ik kende van de straoten in Zuud Barge en Westenesch veur der klinkers op straot kwamen en teer, en in elke tuun seringen bluiden.

De boten kregen een motor, in het begun an de ziedkaante butenboord, een lange stange met een schroef an het ende.

Dat much ik geern. Ik kun zien hoe as het warkte. De motor bovenop, de stange, de schakelkast, de hendels en bij toeren een glimp van de schroef die water tegen de kaant van het schip sleug. De schipper in de butenlocht. De haand omhoog, een körte groet. Een hond die hen en weer leup an bakboord of stuurboord. Niet meer blafte. Zwiiegend verstaand, ik much dat geern. De locht van diesel en uutlaotgas. Laoter hadden schepen de moter onderin het schip. Een stuurhut met roer en met knoppen, met een antenne en lampen op het huusie. Wat de boot dreef, dat was onzichtbaor worden.

Ik lag in de wiekswal en ik herkende mij in die veraandering: het kind was gaangs vot te drieven.

.....

Vrije veld

Naoschoeltied, veur het huuswark en veur het aovendeten, leup ik onderlaangs de wiekswal van Westenesch hen Zuud Barge; om de brug te zien. De weg naor de aander wereld. De witte betonnen brugge in de weg naor Erica. Vief, zes meter boven het smalle water. De mast mus omdeel as der een schip veurbijkwam. Nooit zag ik een boot met de mast overend. Ik was allent an het stille water.

Ik was dertien en ik gung hen schoel. In Emmen kreeg ik veur het eerst Nederlands, ik heurde van literatuur. Ik heurde van schrieverij. Niet alle boeken much ik lienen. Ik was te jong veur de wereld, dat muide mij. Ik wus van mien beparkings, ze maakten mij ongedurig. Panta rhei, maor het water in het Oranjekanaol stroomde krapan. De neie wereld had een begun maakt met herinrichting van wat met schop en spierkracht uutgraven was. Gien verbetering zunder ofbraak van het aolde.

Boven mij zungen merels, ze leuten zuch niet van de kaart brengen deur kreien en eksters in de ekkelbomen. In het rulle warme zaand scheuten mussen vot. Ze waren niet bange veur mij, die mussen, dat wus ik, ok al had ik met een windbuks een mus van het leven beroofd.

Gien dier, gien meens wet wat ie een aander meens veur leed andaon hebt, op het eerste gezicht. Bijkaans later ok niet. Dat is mien treust en mien gelok.

Wiederop an de aander kaant van het waoter, stief achter de brem die gruun en taai stille stun onder de late zun, twee fietsen met schoeltassen tegen het talud. Jongensfiets en wichtersfiets. Schoeltassen onder de snelbinders in lös verbaand. Jassen over het stuur. Schoeltassen met boeken over economie, staatsinrichting, sterrenkunde, over wiskunde en scheikunde, een tekenblok en een boekhold-schrift. Een pennenzakkie en een flessie inkt, een potlood HB en B2, en een deusie kleurkriet, een plestieken puutie met wasco en een vergeten bruggie met appelstroop of bebogeen. Een kneusde appel bijkaans, vergeten op te eten omdat een aander een puutie chips uutdeelde. En an de overkaant, stief onder opslag van een berkenbossie twee kinder in het gele grös. De boks op de kneien, de rok omhoog.

Ik lag met de ruge tegen de wal. Ik keek. Ik weur warm in het hiele lief. Ik knupte de knopen van het blokkieshemd lös. Natuurkunde in het vrije veld. Een rooie mier zöcht een pad maank de eerste haoren op mien börst. Ik drukte de doem op de mier. Biologie in het vrije veld. Gien beweging meer an de overkaant van het water. Twee eenden kreupen de wal op.

De boks omhoog, de rok omdeel. De jasse onder de snelbinder en met vereende krachten de fietsen tegen de helling omhoog.

Wieder op pad hen Erica, schoeltied veurbij. Ik drukte vanneis een mieghommel de wereld of. Zo simpel is het levent.

De jongen uut de viefde klasse dreide hum omme. Ik ken hum wel. Katholiek was hij, het maagie ok. Bij paters en fraters op schoel. Hij keek naor de tasse, schief op de pakkiesdrager. Hij gnees, nee hij was niks vergeten, hij had niks verleuren. Ik weet niet of hij mij zag. Ik lag stille met mien warme lief tegen het warme zaand. Haand op de börst.

An de aander kaant van Westenesch lig de woonboot met vrouw Huuster. Ze is rooms. Elke maond bracht ik het kerkkraantie tot an de achterdeure van heur keukentie.

Vrundelijk is ze. Netties antrokken. Schone. Ze döt wat ze doen mut as manlu langskomt veur gerief. Tegen betaoling is elk welkom. Ik kreeg een auwelkoekie veur het kraantie. Ik gao op huus an. Elke dag gruit de wereld in mij, gruit buten mij om, aal wieder.

.....

Vertrouwd terrein

Bij Meppelink drinkt we thee. Een ober in een zwart pak. Een vlinderstrikkie. Rotanstoelen, taofelties met glaozen blad. Sukkelao bij de thee. Servettie op de kneien. Uutzicht op de brugge. Asfalt middenop en an weerskaanten een apart stuk veur fietsers. Kinder gaot hen Erica. Schoeltied is veurbij. De brugleunings gevlekt deur rooie menie. De meuln van Omvlee. Ik zie de wieken dreien, al staot ze stille in de zachte naojaorswind.

Zekers, het klimaat is veraanderd. Nixt blifft as 't is. Omvlee deugde in de oorlog, of juist niet. Ik weet het niet meer. Elk was geriffermeerd in Zuud Barge, en die niet geriffermeerd was, die geleufde niks. In Westenesch was gieniend geriffermeerd. Elk was in goeie doen.

Ze pakt mij bij de arm. De thee is kaold. Ik reken of. An de aander kaant van het kanaol gliedt we veurzichtig het talud of. Gien meëns nemp het jaagpad onderlaangs.

Een fazanthaan rent veur oens uut. Boven is een zaandpad en een fietspad met schelpen. Lu die gien bestemming hebt fietst over de hoge wal. Oranjedörp, Zuud Barge, Westenesch, 't Haantje, Schoonoord, hen het hart van Drenthe. Ze slat de arm om mij hen. Ik vuul dat ze wat van mij wul. Ik weet niet of ik dat wel wul. De bocht in het kanaol, de brem, de opslag van berken en van ekkelbomen, een beuk die veurzichtig en vergeefs prebeert vaste voet te kriegen in onvruchtbaor zaand. De nommedag is aold. We rust in de bochte, omarmd deur de elleboog van de zaandwal.

Ze kreg een gevulde koek uut de jasbuuts. Ze langt mij de helfte an. Ik eet heur uut de haand. We praot van wolken en van luchten, van boeken, van literatuur. Van wat we lezen hebt en wat we niet meer weet van schoeltied en van kinder-jaoren. An oenze voeten volgt mieghummels menare in grillig pad. Een leger kös een aander speur. Ik trek mien bien niet vot. De mieghommels kruust mien pad. Ik vuul de kriebelpooties tussen de haoren op mien bien. Ik laot ze gaon. Met de ogen dichte zie ik de kronkels in mien harsens. Mien geestesoog kek alle kaanten op. Ze hef nog nooit, zeg ze. In het vrije veld, zeg ze.

Dit is mien kanaol, dit is vertrouwd terrein. De woonboot van vrouw Huuster is al jaoren vot. Ik breng gien kerkkraanties meer rond. In disse wereld weet ik van het levent, van de achterkaant. Ze hef weëns, zeg ze. Ik bin de minste niet.

.....

Kom, we gaot

De vrouwe haoldt mij bij de haand.

'Kiek,' zeg ze.

Ze maakt de zin niet of. Ze lat mij lös en wes naor de aander kaant van het kanaol. Meer as twee meter is het niet, de

overkaant. We staot op de vlonder die de neibouw van Emmen tot in het Oranjekanaol brengt. Tegen de walkaant van azobé en iekenholt dref een dooie eend. Op de kneien lig een kwaojong. Hij duurt. Met blote haand prebeert hij de eend te pakken. Kwalen en besmettings soest mij deur het heufd. De harsens laot mij plaaties zien van virus en bacterie, van al wat onzichtbaor in de wereld kröp.

‘Vort peerd, vort peerd.’

Het jonchie komp in ‘t ende en krabt grös en zaand van de kneien. Hij heurt mij niet, hij heurt niet hoe ik zwiege.

In mien heufd lat Horryng de teugels zwiepen, ik heur het klakken van zien stem. Om mij hen is alles pais en vree met kinder in wandelwagens en moeders met slik in de karrebies.

An de aander kaant van de brugge, de plek van vrouw Huuster, lig een motorboot met schöttelantennes, te groot en te bried om hen Zuudbarge te varen. Neibouw zit bootslu in de wege tussen Schoonoord en Oranjedörp. Weerom hen Schoonoord, langs ‘t Haantie, een aander weg is niet meugelijk. Volg het speur weeromme tot ie niet wieder kunt in het verleden, gao dan veuruut.

‘Kom.’

De vrouwe nemp mij de haand. Ze wes naor het zaandpad an de aander kaant van het kanaol.

Op de brugge laot ik heur lös, dat gung vanzölf. Der zat niks van ofscheid in, maor toch. Ik huuld heur niet meer vaste. Ze wandelt naor de oever an de aander kaant.

Met beide haanden pak ik de leuning stief vaste. Ik druk de buuk tegen de reling. De gesp van de boks krast tegen het iezer. Achter mij redt een wagen over de rammelende balken van de brugge.

De auto toetert.

‘An de kaant, an de kaant.’

Ik kiek niet omme. Een vlieg kröp mij over de haand. Ik slao niet.

Ik bin op speurtocht. Ik buug naor veuren en onder mij zie ik mien tegenbeeld. Kwaojong an de wiekswal, kwaojong met hengel en met stok, kwaojong met splinter in het oge, kwaojong met het gruun achter de ellebogen, kwaojong an de reize.

Bijkaans kun ie enkelt de hemel zien aj hen beneden kiekt.

Ik laot een druppel spei in het waoter vallen. In de gruiende cirkels kiek ik deur het gat de wolken veurbij. In disse Styx, dit stille kanaol, zie ik de wereld veur de eerste keer. Mien blik treft die aander die hen boven kek. En veur e wenken kan, stek een takkie in het heufd onder mij. Ik kiek bezied. Ze komp bij mij staon. Met de tong slikt ze mij zolt water uut de ogen. Ik lache. Ze strek mij over de gladde kop. Dit is van mij. Dit is mien levent.

‘Kom, we gaot.’

De vrouwe nemp mij de haand. Ze wes naor het zaandpad an de aander kaant van het kanaol. Een meens kek waor e nog niet is. Verlaangst naor d’ aander kaant.

We klost de brugge over. In het veurbijgaon trek ik een tak van een brem. De brem is taai en snedt mij in de vingers. Ik laot lös wat ik niet pakken kan.

We neemt het hoge pad met uitzicht op Slien en akkers met sukerbieten. Schuuns onder mij drieft eenden langs de walkaant. Ik krieg het warm. Ik knup een knoopie lös.

Inspireerd deur het project Oranjekanaal (2006) van acht Drentse grafische vormgevers.

verfilmd: zie <http://webserv.nhl.nl/~stout/DrentseFilms.htm>

Kind op peerd, Mien tandarts is dood en Oranjekanaol kun ie eerder lezen in Roet 2005-2006

Ik bin een god kun ie eerder lezen in boekenweekmagazine 2005 HDB.